rijksuniversiteit groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 4, december 2012

Broerstraat 5

In dit nummer:

Havenvrouwen in wetenschap en praktijk
Omgaan met Alzheimer
Wilhelmina Bladergroen,
in dienst van het kind
Dermatologie in de tropen

Erin Wilson:
‘De rol van religie is nog lang niet uitgespeeld’

Verder denken over groei

Mensen die talent hebben, kunnen dat maar beter ontwikkelen. Anders blijven ze eeuwig talent. Verbreding en verdieping. Bij AOG School of Management kan dat. Met programma's op maat voor uw MD-beleid. Zo gaan talent en organisatieontwikkeling hand in hand.

Creatief en innovatief denken. Mensen maken daarbij het verschil. Talentontwikkeling, leiderschap, verandermanagement. Wij denken écht met u mee en bouwen programma's die uw organisatie verder helpen. Voor trainees of high potentials, management en directie. Onze bevlogen docenten en specialisten laten theorie en praktijk elkaar ontmoeten. En soms spannend botsen. We leren onze deelnemers niet alleen de laatste stand van zaken. Maar discussiëren in een unieke groepsdynamiek ook over onderwerpen die in de toekomst het verschil gaan maken. Onze ambitie is om te inspireren. Ook belangrijk: bij ons begint u niet vanaf nul. Uw ervaring is ons vertrekpunt. Kijk op **www.aog.nl**

AOG school of management
amersfoort / groningen

Door u te laten kijken door een verscheidenheid aan academische brillen leert u verder te denken. Dat doen we met masterprogramma's en leergangen in bedrijfskunde, general management, HRM, talentontwikkeling, marketing en maatwerk. AOG School of Management is verbonden aan de

rijksuniversiteit groningen

Inhoud

› 4 **Religie in tijden van secularisatie**
Australische politicologe leidt het nieuwe Centrum voor Religie, Conflict en het Publieke Domein

› 6 **Sterken stelt**

› 7 **Alumnus uit het buitenland**

› 8 **De haven als logistieke puzzel**
Hoogleraar Iris Vis en ceo Dertje Meijer over Eemshaven en Haven Amsterdam

› 10 **Alumnus schrijft boek**

› 11 **Ain Wondre Stad: Ben Woldring**

› 12 **Alzheimerervaringen**
Hoe emeritus hoogleraar Jacques Boersma zijn ziekte te lijf gaat

› 14 **Alumnus schrijft verhaal: de kerstboom**

› 15 **Crazy about chocalate**
Naar slaafvrije chocola om trots op te zijn

› 16 **'For Infinity'**
Lustrumbode, nummer 3: Faculteit Wijsbegeerte

› 18 **Dermatologie in de tropen**
Farmaceutische recepten voor huidziekten in ontwikkelingslanden

› 21 **Smullen van literatuur en lekker eten**
Lezen, koken en uit eten gaan. Drie hobby's in één boek.

› 22 **In de knel**
Wilhelmina Bladergroen streed voor het kind met leer- en opvoedingsmoeilijkheden.

› 24 **Column Tienke Koning**

› 25 **Fondsenwerving**

› 26 **Alumni Actief**

› 27 **Terug op de RUG**

› 28 **Life Long Learning**

› 30 **Oraties, Portretten en Colofon**

› 32 **Alumni Achteraf**

Foto voorkant: Erin Wilson, directeur Centrum voor Religie, Conflict en het Publieke Domein, in de Martinikerk > FOTO > **STIJNTJE DE OLDE**

Redactioneel

De 21ste eeuw is uitgeroepen tot 'de eeuw van de vrouw'. Hoewel er op het gebied van de gelijkberechtiging en emancipatie van de vrouw forse schreden zijn gezet, is de situatie nog verre van ideaal, zeker mondiaal. Met gericht beleid probeert de RUG een bijdrage te leveren, al was het maar omdat feminiene invloed uit de hand lopende masculiene machtsuitoefening kan keren of voorkomen. Inmiddels staan aan de universiteit al meer vrouwelijke dan mannelijke studenten ingeschreven en werd begin vorig jaar de tussentijdse doelstelling gehaald dat 17% van de hoogleraren – op weg naar de 50% – vrouw is.

Als ware het een momentopname – hoewel niet opzettelijk – brengt dit decembernummer relatief veel 'Groningse' academica's voor het voetlicht. Een invloedrijke vrouw en rolmodel was ooit orthopedagoge Wilhelmina Bladergroen, een van de eerste vrouwelijke hoogleraren aan de RUG. Historisch pedagoge Mineke van Essen wijdde een biografie aan deze controversiële voorvechtster van de belangen van het kind met leer- en opvoedingsmoeilijkheden.

In een artikel over het moderne havenbedrijf en zijn logistieke dimensies komen ook twee vrouwen aan het woord: alumna bedrijfskunde Dertje Meijer, havendirecteur van Amsterdam, en Iris Vis, hoogleraar Industrial Engineering, met speciale betrokkenheid bij de Eemshaven.

Twee andere vrouwen kwamen in de nazomer overgevlogen uit Australië, waar het inmiddels hartje zomer is: Politicologe Erin Wilson is door de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap aangetrokken als directeur van het nieuwe Centrum voor Religie, Conflict en het Publieke Domein. En oud-schaatsster en bewegingswetenschapper Carla Zijlstra wil, voor ten minste een jaar, ook haar dochters de sfeer laten opsnuiven van haar vaderland. Regen en sneeuw hebben ze al volop gehad. Wat zal de winter verder nog brengen?

We wensen u veel leesplezier toe, maar bovenal plezierige feestdagen en een voorspoedig 2013.

De redactie
redactieB5@rug.nl

Religie
in tijden van secularisatie

Wat kunnen godsdiensten bijdragen aan het klimaatdebat? En zijn de mensenrechten wel zo seculier als we denken? Erin Wilson wil laten zien dat de rol van religie nog lang niet is uitgespeeld en dat we er goed aan doen dat te beseffen. De Australische politicologe leidt het nieuwe Centrum voor Religie, Conflict en het Publieke Domein.

Voordat ze er solliciteerde had de Australische Erin Wilson nog nooit van de RUG gehoord. Sterker nog, ook het bestaan van het pronkjewail Groningen was haar volledig ontgaan. Maar rond de tijd dat haar vertrek uit Melbourne naar Nederland eenmaal wereldkundig was gemaakt, dook de stad met de onuitspreekbare naam opeens overal op. 'Een tante vertelde me dat er in Groningen zeehonden worden opgevangen. En later was Groningen opeens op het Australische nationale nieuws: Project X in Haren.' Dat beide voorbeelden niet uit de stad Groningen komen, maar dat stad en provincie dezelfde naam dragen, dat is voor de kniesoor.

Wilson geeft leiding aan het nieuwe Centrum voor Religie, Conflict en het Publieke Domein, dat op 14 september officieel geopend werd. Ze zag de vacature toevallig voorbij komen. 'Mijn man en ik hadden ons voorgenomen een tijdje in het buitenland te werken, op de een of andere manier was dat er voor ons allebei nog nooit van gekomen. We dachten daarbij aan Groot-Brittannië, want dat was gemakkelijk met de taal. Ik abonneerde me dus op een nieuwsbrief met academische vacatures in het Verenigd Koninkrijk. En daar stond ook deze tussen. Dat ik Nederland nauwelijks kende, vond ik niet erg. De functie leek me zo ontzettend leuk en paste zo goed bij me, dat ik ervoor ging.

Mensenrechten

Wilson werkt aan de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap, maar is politicoloog. Tijdens haar studie en promotieonderzoek – ze promoveerde in 2008 – verdiepte ze zich in de rol die religie nog altijd in seculiere samenlevingen inneemt. 'Daarmee bedoel ik niet alleen de rol van kerken en religieuze mensen. Ik bedoel ook de heersende algemene waarden, die vaak zonder dat mensen het nog beseffen wel degelijk een religieuze achtergrond hebben. Neem de mensenrechten: die worden vaak ervaren als volstrekt seculier. Dat is ook niet zo gek, want ze zijn niet aan een religie gekoppeld, niet door een god opgelegd. Ze gelden voor iedereen. Maar toch is de visie op hoe mensen met elkaar moeten omgaan die in de Verklaring van de rechten van de mens is vastgelegd, wel degelijk op het mensbeeld van "de religies van het boek" gestoeld. Om de betekenis en effecten van die verklaring te snappen, is het belangrijk dat te beseffen.'

De naam van het nieuwe centrum dat ze bestiert bevat ook het woord 'conflict'. Hoe ziet ze dat? 'Mensen brengen religie vaak in verband met conflict, ze denken bijvoorbeeld dat wanneer religie in het openbare leven wordt toegestaan, dat alleen maar leidt tot conflict, chaos en geweld. Maar als je wat dieper kijkt, blijkt natuurlijk dat er ook allerlei andere belangen meespelen. Religie is ook identiteit en een manier om mensen in groepen in te delen. Het is niet zo zwart-wit. Ik vind het dus jammer dat dat verband zo automatisch wordt gelegd. Van de andere kant is het wel de reden dat de vraag naar de invloed van religie op moderne samenlevingen zo prangend is. Omgang met verschillende godsdiensten naast elkaar, levert ontegenzeggelijk spanningen op.'

Bomen heilig verklaren

De onderzoeksvragen van het nieuwe centrum zijn ambitieus. Zo wil Wilson onderzoeken hoe kerken omgaan met klimaatverandering. Nu wordt vaak gedacht dat godsdiensten, zeker het christendom, debet zijn aan de opwarming van de aarde. De mensen mogen de aarde gebruiken om voor zichzelf te zorgen, en daarmee zijn ze dus belangrijker dan de andere wezens van de schepping. Maar in datzelfde christelijke geloof bestaat ook het concept rentmeesterschap. Ja, je mag de aarde gebruiken, maar hij is niet van jou. Je moet hem netjes achterlaten voor je kinderen en kindskinderen.

'Juist kerken kunnen een belangrijke rol spelen in het tegengaan van klimaatverandering. Zij hebben nog altijd een grote organiserende kracht en het onderwerp heeft een grote levensbeschouwelijke zijde. Sommige godsdiensten zijn er ook al mee bezig. Zo riep een groep mensen in Azië een ritueel in het leven om bomen heilig te verklaren. Daarmee onderstrepen ze dat bomen niet alleen grondstoffen zijn, maar ook waardevol zijn voor de toekomst.'

Een ander onderwerp dat Wilson wil aanpakken is ontwikkelingssamenwerking. Nederlandse hulporganisaties denken overwegend seculier. Zelfs de christelijke ontwikkelingswerkinstanties hebben niet de behoefte hun geloof te verspreiden. Maar de meest geschikte lokale partners in Derde Wereldlanden zijn vaak wel religieus. Hoe ga je daarmee om? En Nederlandse organisaties hebben dan misschien niet langer de ambitie te evangeliseren, maar in hoeverre zijn ze wel uit op waardenoverdracht? In welke mate is hun inzet ingegeven door religieuze of aan geloof verwante motieven?

vervolg op pagina 6

Erin Wilson (Australië, 1979) studeerde politicologie, promoveerde in 2008 aan de University of Queensland en werkte bij het Globalism Research Centre van RMIT University in Melbourne. Sinds 14 september 2012 is ze als directeur verbonden aan het Centrum voor Religie, Conflict en het Publieke Domein van de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap van de RUG. Dit jaar verscheen van haar hand het boek *After Secularism, rethinking religion in global politics.*

vervolg van pagina 5

> ‘Omgang met verschillende godsdiensten naast elkaar, levert ontegenzeggelijk spanningen op.’

Ook wil ze zich buigen over de rol die religie speelt bij migratie. Je ontleent je rechten aan het land waar je vandaan komt. Maar wat als je nergens vandaan komt? Welke rechten gelden dan voor jou? En wie zorgt er dan dat je veilig bent? Vaak ontfermen kerken zich over vluchtelingen. Het identiteitsaspect van religie kan ook een grote rol spelen, denkt Wilson. Je godsdienst bepaalt mede waar je bij hoort.

Subsidieaanvragen

Nederlanders denken bij de woorden ‘religie’ en ‘conflict’ al gauw aan Wilders en zijn visie op de islam, daar is Wilson zich van bewust. De verhoudingen staan in Nederland soms behoorlijk op scherp. ‘Dat dat soort problemen er zijn, maakt dat meer mensen snappen hoe belangrijk ons onderzoek is.’ Ze kent de situatie nog niet tot in detail, maar ze vindt het interessant onder de loep te nemen welke rol de verzuiling nu nog in ons land speelt. Vormt de islam nu een nieuwe zuil en belemmert dat de emancipatie van Nederlandse moslims? Op dit moment heeft ze nog vooral vragen, geen antwoorden.

Dat zij als buitenlandse de Nederlandse situatie niet goed kent, was voor de faculteit geen bezwaar om haar aan te nemen. Sterker nog, het was juist een pre. ‘Het centrum moet over de grenzen heen kijken, zich niet alleen op Nederland richten. Daarvoor is een buitenlandse blik nuttig.’ Vooralsnog is ze vooral bezig geweest met subsidieaanvragen. Ze zucht: ‘Zo gaat dat in de academische wereld.’ Verder bevalt Groningen goed. Het is een mooie, vriendelijke stad met leuke mensen. Haar man zoekt nog werk, dat is lastiger dan gedacht. En ze mist de gezellige ontbijtcultuur van Melbourne. Maar verder is het goed toeven. ‘Alleen met de kou heb ik wel echt moeite.’

TEKST > **FRANKA HUMMELS**
FOTO’S > **STIJNTJE DE OLDE**

Lenen om te leren

Een collega van me, Anton Franken van de Radboud Universiteit, sprak me laatst aan over het sociaal leenstelsel, de nieuwe vorm van studiefinanciering waartoe het kabinet Rutte II heeft besloten. Zijn gezicht stond zorgelijk. Hij had er geen goed gevoel bij, zei hij. Want stel nou dat de perceptie van dat stelsel een grotere barricade voor aanstaande studenten opwerpt dan je zou willen. Dus dat studenten – en hun ouders, want daar gaat het vaak om – een lening voor hun studie niet zien als een investering in hun eigen menselijke kapitaal. Dat ze niet weten wat studeren eigenlijk oplevert. Dan zouden er wel eens minder mensen kunnen gaan studeren. En zouden aanstaande studenten dan niet de studie gaan kiezen waarvan ze denken dat die gemakkelijk te halen is?

Dat zou inderdaad heel onwenselijk zijn. Want ik vind dat iedereen die daarvoor de capaciteiten heeft, toegang tot hoger onderwijs moet kunnen krijgen. Net zoals ik vind dat de moeilijker studies eveneens gevuld moeten worden. Ik heb mijn collega dan ook gezegd dat ik zijn zorgen deel en net als hij een onrustig gevoel bij het sociaal leenstelsel heb. Hoezeer ik ook weet dat een studie een goede investering is, een investering die gemakkelijk uit kan. Zo berekende de OESO vorig jaar bijvoorbeeld nog dat een student in Nederland, als individu, gemiddeld 7,4 procent extra loon verdient voor het volgen van een jaar onderwijs, berekend over het totale werkende leven.

Toch kan ik me goed voorstellen dat mensen aarzelen om te lenen. Al is het maar omdat het lijnrecht tegen de trend in gaat. De overheidsschuld moet omlaag, evenals de hypotheeklasten. Iedereen moet minder lenen. En dan zou je als student nu ineens meer moeten gaan lenen?

Toen zijn Franken en ik wat aan het rekenen geslagen. En hebben we wat studenten gepolst. We concludeerden dat het lenen voor je studie op zich geen vervelende gevolgen hoeft te hebben. En dat studenten best bereid zijn wat te lenen. Zolang het maar niet te veel is. We kwamen uit op een maximum van 25.000 euro. Dat voelt nog net goed.
Al is het bijvoorbeeld maar omdat de schuldacceptatie van nu veel hoger is dan zeg, dertig jaar geleden.

Opgetekend door Edzard Krol

Prof.dr. Elmer Sterken
rector magnificus

Alumnus uit Australië

‘Gewoon je regenpak aan en trappen maar’

Oud-schaatsster Carla Zijlstra (43) studeerde in 1994 in Groningen af in de bewegingswetenschappen. In 2001 emigreerde ze naar Australië. Sinds kort woont ze opnieuw in Nederland, in elk geval voor een jaar. ‘Ik wilde graag weer wat dingen op z’n Hollands doen.’

‘Ik wil echt niet zeggen dat Australiërs lui zijn. Maar het leefklimaat is er met al die natuur, het rustige verkeer en de warmte zo ontspannen, dat mensen geneigd zijn wat te verslappen. Zelf ben ik juist heel gedreven en ik zie graag dat het bruist om me heen. Geef mij maar drukke treinstations en mensen die je voorbij scheuren op de fiets.’ Carla Zijlstra is negenvoudig Nederlands schaatskampioen afstanden en won diverse zilveren en bronzen medailles tijdens Europese en wereldkampioenschappen. Drie keer deed ze mee aan de Olympische Winterspelen. In 1998 hield ze het schaatsen voor gezien en ging ze fysiotherapie studeren in Utrecht. Vervolgens trouwde Zijlstra met de Australische langlaufer Anthony Evans, met wie ze twee dochters kreeg, Zana en Abbey, nu 8 en 7 jaar oud.

Snowy Mountains

‘Natuurlijk heeft het bestaan *down under* ook z’n mooie kanten’, vertelt Zijlstra vanuit Bilthoven, waar ze in september na elf jaar Australië met man en kinderen is neergestreken. ‘Ons huis staat in Jindabyne, een plaatsje met zo’n 3000 inwoners, vlakbij het Kosciuszko National Park. In de Snowy Mountains kun je er ’s winters prachtig skiën. Maar ook van Sydney ben ik erg gaan houden. De eerste vijf jaar woonden we trouwens in Canberra. Daar moest ik opnieuw examens doen om mijn vak te mogen uitoefenen. Ik heb toen stage gelopen in een stuk of zes ziekenhuizen. Heel interessant.’

De afgelopen tijd had Zijlstra naast haar eigen fysiotherapiepraktijk nog een tweede baan. ‘Eens per maand reed ik naar Sydney om in het St. Vincent Private Hospital weekenddiensten te draaien, een rit van 470 kilometer. Dat had ik er graag voor over, want het is een van de beste ziekenhuizen ter wereld. Bovendien knoopte ik er altijd leuke dingen aan vast: bezoek aan vrienden, rennen op de vroege ochtend door de nog slapende stad, naar een concert in het Opera House.’

De laatste jaren merkte Zijlstra dat ze Nederland, ‘mijn vaderland tenslotte’, een grotere plaats in haar leven en dat van haar dochters wilde geven. ‘Fietsen met de kinderen achterop of voor op de stang bijvoorbeeld, dat hoort voor mij zo bij het moederschap. En ook miste ik de kick van tussen de buien door ergens komen, zonder auto. Gewoon je regenpak aan en trappen maar.’

De 4 Mijl

Het liefst had ze zich weer in Groningen gevestigd, want ze bewaart goede herinneringen aan deze stad, vertelt ze. Maar het werd het midden van het land, omdat ze docent kon worden aan Thim, de Academie voor Fysiotherapie in Nieuwegein. Ondertussen houdt haar man een sabbatical.

In haar vrije tijd trekt ze er veel met haar gezin op uit – zo deed ze mee aan de 4 Mijl in Groningen – en schrijft ze een autobiografie. ‘Vooral voor m’n kinderen’ wil ze op papier zetten wat haar sportieve loopbaan voor haar heeft betekend, zegt ze.

Of het bij één jaartje Nederland zal blijven, staat niet vast. ‘Dat zien we nog wel. Tot nu toe bevalt het goed!’

TEKST > **ANNEMARIE KOK**

Iris Vis (1974) studeerde wiskunde in Leiden. Ze promoveerde in Rotterdam, was universitair hoofddocent aan de VU in Amsterdam en gastonderzoeker aan Georgia Tech en Virginia Tech in de VS. Sinds 2011 is zij hoogleraar Industrial Engineering aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de RUG. Vis is onder andere betrokken bij onderzoeksprojecten over havenactiviteiten, containeroverslag en containertransport.

Dertje Meijer (1963) studeerde bedrijfskunde aan de RUG en volgde een leadership programme aan IMD Business School. Zij is sinds 2009 directeur van Haven Amsterdam (CEO Port of Amsterdam), waar zij in 2001 in dienst trad als Director Marketing & Sales. Eerder werkte zij, na haar afstuderen in 1988, bij ABN AMRO, Fokker en Amsterdam Airport Schiphol. Meijer is onder meer ook bestuurslid van de Vereniging Behoud Synagoge Zuidlaren.

De haven is niet alleen het domein van arbeiders en hijskranen die zo gauw mogelijk een schip lossen, maar ook van wetenschappers. Havenhoogleraar Iris Vis doet onderzoek naar logistiek en transportmodellen voor havens, de Eemshaven in het bijzonder. Alumna Dertje Meijer staat als directeur van Haven Amsterdam middenin de praktijk, maar kan de academische kennis goed gebruiken.

De haven als logistieke puzzel

Iris Vis is van huis uit wiskundige, maar wel een die vanaf haar studietijd de buitenwereld heeft opgezocht. Een afstudeerstage bij een bank om uit te zoeken hoeveel contant geld er in kas moest zijn, promotieonderzoek naar logistieke processen binnen containerterminals in de haven van Rotterdam en ook nu, als hoogleraar in Groningen, kan ze niet zonder de praktijk. De logistiek, 'het organiseren, plannen, besturen en beheersen van de goederenstroom, diensten en informatie', heeft haar hart gestolen. Vis: 'Het mooie van mijn vakgebied is voor mij dat ik soms in iets fundamenteels toepassingen vind waarin bedrijven geïnteresseerd kunnen zijn, en soms in de logistieke sector iets hoor dat weer fundamentele vragen oproept.'

Als wetenschapper reist Vis met veel plezier over de hele wereld havens af, maar ook maakt zij deel uit van van de werkgroep van de landelijke Topsector Logistiek, die tot doel heeft om Nederland concurrerend te houden als doorvoerland. Wetenschap speelt daarbij een niet te onderschatten rol. Want als wiskundige modellen kunnen helpen om het verblijf van een vrachtschip in de haven maar één uurtje te bekorten, is dat al van vitaal belang voor de concurrentiepositie van Nederlandse havens. En datzelfde geldt voor een betere onderlinge samenwerking tussen de havens, die immers zowel richting voor- als achterland dezelfde belangen hebben. 'Dat vind ik een van de interessantste uitdagingen van dit moment,' zegt Vis.

Rijn gestremd

Vis heeft hoge verwachtingen van wat 'synchromodaal transport' heet, ofwel het flexibel inzetten van combinaties van vervoermiddelen voor elke vervoersvraag. 'Neem die hele maand dat de Rijn gestremd was door een gezonken binnenvaartschip, begin vorig jaar. Er lagen 400 schepen in de file, maar de trein reed wél gewoon. Je vraagt je dan af: Waarom zijn die schepen überhaupt vertrokken? Dat komt omdat er hele lange termijncontracten zijn afgesloten, waardoor op voorhand vaststaat dat die container met dat binnenvaartschip gaat. De uitdaging is om transportnetwerken en knooppunten zo te organiseren dat verladers of reders op het laatste moment nog kunnen besluiten welke modaliteit, welk

Onderzoek Iris Vis

Als hoogleraar Industrial Engineering houdt Iris Vis zich bezig met het ontwerpen en verbeteren van bijvoorbeeld distributienetwerken, productie- en dienstverleningsprocessen. Dankzij een gift van Groningen Seaports konden extra onderzoekers worden aangesteld om met haar te werken aan havengerelateerd onderzoek. Ander onderzoek van Vis is onder meer het door Dinalog gefinancierde project Cargo Hitching, naar de integratie van transportstromen in krimpregio's door bijvoorbeeld vervoer van personen in busjes te combineren met dat van bibliotheekboeken en (buitenlandse) kranten. Vis: 'Op deze manier werken we aan duurzame transportoplossingen om de leefbaarheid van krimpregio's te behouden.'

FOTO HH/FREEK VAN ARKEL

Eemshaven

vervoermiddel, ze nemen. Dat vereist een enorme omslag, maar zo kunnen we een boel verbeteren.'

Dertje Meijer, sinds 2009 havendirecteur in Amsterdam, volgt dit soort ontwikkelingen op de voet. De alumna bedrijfskunde heeft belang bij innovaties: 'Bij Haven Amsterdam werken we volgens onze eigen visie aan de ontwikkeling van de haven. Belangrijke voorwaarden zijn daarbij uiteraard kennis en innovatie. Anders komen we niet verder. Daarbij gaat het ons ook om het délen van kennis, om samenwerking, zodat die kennis kan worden ingezet in slimme ontwikkelingen in de haven.' Meijer kan bogen op vijfentwintig jaar praktijkervaring in de logistieke wereld, en die komt daarbij juist van pas. 'Ik zoek altijd naar de juiste combinatie van kennis en praktijkervaring. De kracht zit hem in de verbinding daartussen. Wij werken daarom vanuit de visie dat ontwikkeling en groei juist mogelijk is door wetenschappelijke en innovatieve kennis te combineren met de inzichten en kennis uit de praktijk. En daar hoort natuurlijk inzicht in de markt, in de havenwereld, onlosmakelijk bij.'

Een concept als synchromodaal transport vindt zij daar een goed voorbeeld van: 'Juist voor de toekomst is synchromodaliteit van belang. Het vervoer tussen de zee- en inlandterminals gaat volgens dat concept via een betrouwbaar netwerk van frequente binnenvaart-, spoor- en wegvervoerdiensten, zodat de klant op het laatste moment nog de juiste vervoersmodaliteit kan kiezen. Zoals ook passagiers binnen het openbaar vervoer-systeem soms kunnen kiezen tussen trein, bus, tram en/of metro om van A naar B te komen. Als havens zijn we het aan onze klanten en onze omgeving verplicht prioriteit te geven aan synchromodaliteit. Er liggen legio kansen om meer vervoer over water mogelijk te maken. Zo werken we aan de ontwikkeling van een haven in Lelystad. Daarmee kunnen we het vervoer van goederen over water naar het achterland stimuleren, met alle positieve effecten op de economie en werkgelegenheid in de omgeving van zo'n locatie.'

Eemshaven

Iris Vis houdt zich ook bezig met de haven 'dicht bij huis': de Eemshaven, achter Roodeschool. De havenbeheerder, Groningen Seaports, investeert in onderzoek waardoor promovendi en gastonderzoekers kunnen worden aangesteld om met Vis aan onderzoeksprojecten te werken.

Energie blijft een van de pijlers van de Eemshaven denkt Vis, zowel dankzij de energiecentrales bij de haven, als dankzij de offshore-industrie die windparken op zee laat verrijzen. Daarnaast blijkt de noordelijke havenlocatie interessant voor grote datacentra, zoals onderzoek van haar eigen vakgroep aantoonde. En ook heeft Vis gekeken naar de rol van havens in de keten van biobrandstoffen, de biofuel supply chain. De Eemshaven streeft naar duurzaamheid. Logistiek gezien valt daar nog een wereld te winnen. Vis: 'Als we elkaars reststoffen gaan verwerken, dus als we die loop kunnen sluiten, hebben alle bedrijven daar baat bij. Zo creëren grote datacentra bijvoorbeeld restwarmte die je goed kan gebruiken in kassen of opslaan of op een andere manier inzetten. Daar kan nog allerlei onderzoek naar gedaan worden.'

Samenwerken

De Amsterdamse haven is in de visie van Vis veel meer een partner en nauwelijks een concurrent van de Eemshaven: 'Wij hebben onderzocht waar havens moeten samenwerken en waar niet. Natuurlijk, je blijft concurreren bij het binnenhalen van lading en de vestiging van industrie. Maar als eenmaal duidelijk is dat de lading ergens binnenkomt, willen we het als Nederland wel goed doorvoeren. Daarom is samenwerking belangrijk. Dat heet co-opetition en dat vindt steeds meer weerklank. Havendirecteuren praten daarover met elkaar. Zo kunnen de verschillende terminals wat voor elkaar betekenen in synchromodale transportnetwerken. Alleen moeten we nog verdienmodellen maken hoe je dat gaat verrekenen. Dat zijn studies die voor de komende jaren op de rol staan in logistiek Nederland.'
'Voor Haven Amsterdam is het meer dan logisch substantieel bij te dragen aan de transitie naar nieuwe energie,' zegt Meijer. 'Want Amsterdam is een energiehaven van formaat. We zijn de grootste benzinehaven van de wereld en de tweede kolenhaven van Europa. Dat is trouwens een uitstekende basis voor de ontwikkeling naar schone energie.'
En ze vervolgt: 'Als energiehavens hebben de Eemshaven en die van Amsterdam inderdaad dezelfde belangen. Voor beide havens is energie een belangrijke sector en we hebben ook beide ambities op het gebied van schonere vormen van energie. Als onderdeel van Energy Valley trekken we in onderzoek of innovatie op dit gebied dan ook als partners op.'

TEKST > **WILLEM VAN REIJENDAM**

Alumnus schrijft boek

Arthur ten Cate (1973) / geschiedenis en journalistiek 1998, promotie 2007 e.a.
Callsign Nassau.
Het moderne Korps Commandotroepen, 1989-2012
› www.korpscommandotroepen.nl › € 23,95

Aldert Jan van Dijk (1954) / Nederlands 1987
Ogenblik
Dichtbundel rond de dood, de liefde en de tijd.
› www.demerpress.be › € 12,50

Willem Groothuis (1934) / tandheelkunde 1962
Honderd jaar Natura Docet
Overijssels boek van het jaar 2011, over natuurhistorisch museum.
› www.naturadocet.nl › € 24,50

Alex Klugkist (1945-2012) / Semitische talen en culturen 1971 en Sybren Sybrandy
Van knekelhuis tot kloppend hart
Geschiedenis van de bibliotheek van de RUG, 1615 tot heden.
› € 24,95

Erik Nieuwenhuis (1964) / Nederlands
Man van de wereld
› www.Thomasrap.nl › € 18,90

Kieke Plooij (1946) / Engels 1971
De Brander
Historische roman over een jeneverstoker die homoseksualiteit ontdekt.
› www.uitgeverijdebrouwerij.nl › € 17,50

Martien van de Poll (1942) / farmacie 1971
Pieter Schuyt, pionier medische zending
Grootvader Schuyt was tot 1924 zendeling-leraar in Midden-Sulawesi.
› www.profiel.nl › € 24,94

Bert van Veluw (1956) / theologie promotie 2002
De satan – een noodzakelijk kwaad.
Waarom de duivel 'Gods duivel' is.
› www.jongbloed.com › € 9,95

Egbert van der Werff (1954) / geschiedenis 1983
Croniken der Vrescher mijtten Zoeven Seelanden ende der stadt Groningen
Laat-middeleeuwse kroniek van Sicke Benninge over de geschiedenis van Friesland en Groningen.
› www.huygens-b2c.nl › € 41,–

Meer boeken op www.rug.nl/alumni/boek

ZERNIKECAMPUS

Ain Wondre Stad

‘Ik wou niet opvallen’

‘Mijn eerste rijexamen is een gevoelig onderwerp. Het was op Bommen Berend. Ik had een vrouwelijke examinator van een jaar of vijfenveertig. Ze had al veel meegemaakt in het leven en ging dat allemaal aan mij vertellen. Het ging er vooral over dat ze het helemaal gehad had met mannen. Door haar verhaal ging mijn voet iets te ver naar beneden op het gaspedaal. Terug bij het CBR kreeg ik een teleurstellende mededeling. Gezakt. Ik had te hard gereden in een dertig kilometerzone. En ook nog een bocht naar rechts te ruim genomen.

De tweede keer slaagde ik al reed ik voor mijn gevoel toen echt veel slechter. Die dag werden er allemaal miniatuurauto’s bij ons thuis bezorgd. Al die merken zaten achter me aan, wilden graag dat ik in hun auto ging rijden. Ik studeerde toen international economics and business en vond het wel gaaf dat ik met de auto naar college kon. Geen gedoe meer met trein en bus. Er waren veel studenten die met de auto kwamen.

De eerste tijd pakte ik de auto van mijn moeder. Een Opel Corsa. Mijn medestudenten spraken me aan: Goh Ben, gaat het niet goed met het bedrijf? Wat is er aan de hand? Je gaat toch niet bijna failliet? Maar ik wou niet opvallen. Een beetje normaal, onder de radar, met een simpel autootje. En het leek me ook beter het eerste deukje maar in mijn moeders auto te maken.

Een half jaar later kocht ik zelf een auto. Een Audi TT. Sinds kort ben ik overgestapt op BMW. Ik heb een BMW Z4, matzilver. Een sportwagen. Ik kan er nu nog van genieten, een familiewagen met kinderzitjes op de achterbank is nog niet nodig.’

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

Ben Woldring (27); werd op zijn dertiende bekend en rijk met een vergelijkingssite voor mobiel bellen en is nu directeur van de Bencom Group, met negen vergelijkingssites; www.bencom.nl; studeerde een poosje international economics and business en kunstgeschiedenis

> speciale plek: voormalige parkeerplaats Zernikecampus

TEKST >
ELLIS ELLENBROEK
FOTO >
ELMER SPAARGAREN

Alzheimerervaringen

Jacques Boersma

De gemiddelde Alzheimerpatiënt heeft volgens internist Gerbrand Izaks van het Universitair Centrum Ouderengeneeskunde van het UMCG het meest aan 'rust, reinheid en regelmaat'. Aan Jacques Boersma is die regel niet besteed. De emeritus hoogleraar, die in het beginstadium van Alzheimer zit, schreef een boek over hoe hij de ziekte te lijf gaat.

TEKST > **ELLIS ELLENBROEK**
FOTO > **REYER BOXEM**

Hij gaat de volgende dag college geven in Utrecht over kennismanagement, zijn oude vak. Emeritus-hoogleraar bedrijfskunde Jacques Boersma (72) ziet er niet tegenop. Integendeel. Ontmoetingen met jonge mensen doen hem goed. 'Ze dagen me uit. En het bijzondere is dat als het machientje daarboven een keer draait, dan gaat het prima.' Boersma kreeg twee jaar geleden te horen dat hij de ziekte van Alzheimer heeft. De man die in 1977 een van de oprichters van de Groningse Faculteit Bedrijfskunde was schreef er een boek over. *Watten in mijn hoofd* bevat de columns van zijn hand die eerder in het *Dagblad van het Noorden* stonden, maar het boek is uitgebreid en verrijkt met gedichten van Berthe Zwama en illustraties van Boersma's nicht Joke.

Sceptisch

In zijn woonboerderij in Norg steekt Boersma een rietje in een pakje drinken. Sinds kort neemt hij dit medicijn, met aardbeiensmaak, elke ochtend. Het is al lunchtijd, maar dat hij het 's ochtends vergeten is komt niet door de Alzheimer. Boersma legt uit dat hij er nog aan wennen moet dat de pakjes in de koelkast staan en niet in het medicijnmandje in huize Boersma.

Voor boek – en columns – ging Boersma als een wetenschapper op zoek naar alles wat hij over Alzheimer te weten kon komen. Ook dook hij in de wereld van behandelingen en therapieën. Hij maakt kennis met een creatief therapeute als hij hoort dat zij Alzheimerpatiënten troost kan bieden. 'Ik stond er sceptisch tegenover, maar ben toch over de streep getrokken.' Hij bezoekt een natuurgeneeskundige die hem na drie kwartier vertelt dat hij geen Alzheimer heeft, alleen vervuilde vaten in zijn brein. Met twee soorten pillen wordt Boersma naar huis gestuurd.

Zijn moeder had Alzheimer en zijn vijf jaar oudere zus heeft het ook. Geen wonder dus dat Boersma een bezoek brengt aan de afdeling Klinische Genetica van het UMCG. Zijn vraag: Of er mogelijkheden zijn om zijn kinderen en kleinkinderen te beschermen. De jonge dokter die hem te woord staat moet hem teleurstellen, maar maakt tegelijkertijd duidelijk dat erfelijkheid slechts een van de vele factoren is.

Vroegdiagnostiek

Internist ouderengeneeskunde Gerbrand Izaks is blij dat de arts bij Klinische Genetica zo down to earth was. 'Als je nou weet dat je een vergrote kans hebt, wat doe je daar dan aan, anders dan bang zijn?' Izaks zit in zijn spreekkamer op het Universitair Centrum voor Ouderengeneeskunde (UCO) van het UMCG. Vijf medisch specialisten, drie verpleegkundigen en twee neuropsychologen maken er zorgplannen voor ouderen met meervoudige onbegrepen klachten. Izaks weet dat er op Alzheimergebied wereldwijd veel onderzoek gedaan wordt naar vroegdiagnostiek, medicijnen en genetica. Maar voor hem als arts is de werkelijkheid van de ziekte Alzheimer een geheel andere dan voor een wetenschappelijk onderzoeker. Hij beziet de claims op remedies die de wetenschap geregeld doet met scepsis. 'Je mag van mij elke vraag uitzoeken, als je dat medisch-ethisch laat toetsen, maar in de tussentijd op lezingen, congressen en in kranten al verkondigen dat bijvoorbeeld bewegen – zelfs kauwen - helpt tegen dementie, dan ben je verkeerd bezig. Bewegen en kauwen is uiteraard goed, maar om andere redenen.' Izaks vindt het verdrietig. Ouderen die in verpleeghuizen op trilplaten worden gezet. Ook van het zo vroeg mogelijk willen diagnosticeren is hij niet gecharmeerd. 'Wat schiet iemand die geen klachten heeft op met de diagnose, helemaal als je bedenkt dat er zeker de komende tijd nog geen oplossingen zijn?'

Of er ooit een pil tegen dementie komt, de UCO-internist zegt het niet te weten. Hij richt zich liever op het hier en nu. Het UCO, waar het onderzoek nog in de kinderschoenen staat, kijkt bijvoorbeeld wel naar de voorspellende waarde van gedragsveranderingen en stemmingsstoornissen. Het geheim van de oude dag is volgens Izaks aanpassing aan verlies en achteruitgang. Dat geldt ook voor Alzheimerpatiënten. 'Als het je lukt je aan te passen, gaat het veel beter. Acceptatie, verwerking en kijken wat je nog kan.' Ook de klassieke trits rust, reinheid en regelmaat geldt wat Izaks betreft als heilzaam.

Proefpersoon

Rust en regelmaat, Jacques Boersma moet er niet aan denken. Zeker nu nog niet. 'Als ik in mijn stoel ga zitten, verandert er zeker niks.' Nu zijn boek klaar is, wil de emeritus zich inzetten voor de belangen van Alzheimerpatiënten. Hij is bijvoorbeeld betrokken bij een Groningse vestiging van het Odensehuis, inloophuis voor dementerenden en hun naasten.

Aan creatieve therapie is hij uiteindelijk niet begonnen – iets voor later misschien – en de natuurgeneeskundige is uit beeld. Boersma komt nog af en toe bij het Groningse UCO, maar bezoekt ook het Alzheimer Research Centrum van de VU, waar allerlei Alzheimertherapieën worden getest.

Gerbrand Izaks heeft bij de aanpak van de collega's in Amsterdam zijn bedenkingen. 'Ze dragen uit dat ze binnen tien jaar het probleem Alzheimer gaan oplossen. Dat is zelfoverschatting. En het zet mensen op het verkeerde been.' Maar Jacques Boersma is blij met het Amsterdamse centrum. Eerder werd hij er – wegens nog te goed – niet toegelaten tot een proef met de menselijke antistof gantenerumab, nu is hij proefpersoon voor Lipi Di Diet, waarvoor hij elke dag dat pakje aardbeienmilkshake moet drinken. 'Geen hoop, geen toekomst', vindt Boersma. 'En eigenlijk kan en wil ik niet accepteren dat de wetenschap niet in staat is het kwaad van Alzheimer te keren.'

Watten in mijn hoofd - Alzheimerervaringen, door Jacques Boersma en Berthe Zwama, Uitgeverij Profiel in Bedum, € 14,95.

Het motto van Kerst

FOTO C.W. KRAMER

‘Liever Tettje dan een flatje!’ was in de jaren vijftig het motto van Kerst Toxopeus (rechten 1962) en zijn medebewoners van het roemruchte Oude Kijk in ’t Jatstraat 18. Tettje Hemmen was de hospita die in het inmiddels tot monument verklaarde pand uit 1630 een sigarenwinkel dreef en daarboven een studentenhuis (‘ploerterij’). Ze had veel vaste klanten, variërend van professor Scheltema voor een unieke pijptabak tot de hoeren uit de Kromme Elleboog voor sigaretten. Was er telefoon voor een kamerbewoner, dan hanteerde juffrouw Tettje een scheidsrechtersfluitje, waarop de geroepene de trappen afstormde. Wie naar de wc moest, kon alleen terecht op het steenkoude binnenplaatsje waar zich een minieme faciliteit bevond waar je verkleumd van terug kwam. In 1975, op 82-jarige leeftijd doekte juffrouw Tettje de zaak op. Toxopeus – en met hem hele generaties studenten – bewaart nog altijd goede herinneringen aan haar en het huis. Hij schreef er een vermakelijk verhaal over voor de rubriek ‘Alumnus schrijft verhaal’. Het is, geïllustreerd met krantenknipsels en foto’s, te lezen op www.rug.nl/alumni/verhaal onder het thema ‘Mijn studentenkamer’.

Mijn (onze) eerste kerstboom

Ik denk dat het in 1971 was, dat wij, net getrouwd, voor het eerst de kerstdagen in Groningen zouden doorbrengen in ons studentenhuisje. Mijn man Henk liep coschappen chirurgie en ik wilde studeren voor mijn tentamen matrix algebra voor mijn studie psychologie. Ik verheugde me op de gezellige kerstdagen samen in ons kleine huisje in de Tweede Hunzestraat.

’s Middags voor Kerst loop ik in de Oude Ebbingestraat bij Simon de Wit naar binnen en zie daar tot mijn grote verrassing een aanbieding van kerstboomballen, een standaard en elektrische lichtjes. Ook nog een boompje gekocht en gauw naar huis. Wat had ik een voorpret. Thuisgekomen de boel geïnstalleerd en de lichtjes aan en wachten tot Henk thuis zou komen en ook heel verrast zou zijn. Wat zou hij trots op mij zijn dat ik het zo gezellig gemaakt had.

Toen hij thuis kwam was zijn reactie: ‘Vreselijk. Ik schaam me dood. Veel te burgerlijk. Die boom moet eruit of we houden de komende tijd de gordijnen dicht.’ Vooral de elektrische lampjes waren hem een doorn in het oog. Wij komen uit gezinnen waar je altijd echte kaarsjes in je kerstboom had. Echter het enorme brandgevaar in onze oude straat weerhield me hiervan. Maar goed, na wat strijd is de boom blijven staan en heb ik er die Kerst met veel plezier bij zitten studeren en als Henk na een dag werken thuis kwam, vond hij het ook wel gezellig.

Ieder jaar als ik de doos met kerstspullen weer van zolder haal en mijn boom op ga tuigen, komen er nog de Groningse ballen van Simon de Wit uit en dan hang ik ze met veel liefde op de mooiste plekjes in de boom – ondanks dat ze inmiddels wel wat vergeeld zijn – en denk ik nog terug aan die gezellige kerst in 1971 en aan alle gezellige dingen in onze studietijd.

Ike Hoogendoorn-de Boer (1950) één jaar geneeskunde, daarna psychologie 1975

Volgend thema: ‘Het (legendarische) feest’

‘De kerstboom’ was het thema waardoor Ike Hoogendoorn-de Boer en andere inzenders zich deze keer lieten inspireren. Het thema voor het aprilnummer is **‘Het (legendarische) feest ’**. Stuur uw verhaal van maximaal 350 woorden uiterlijk 25 februari 2013 naar redactieB5@rug.nl. De mooiste, leukste of meest intrigerende herinnering aan uw studententijd wordt geplaatst in *Broerstraat 5*. De overige inzendingen voor ‘Alumnus schrijft verhaal’ worden gepubliceerd op www.rug.nl/alumni/verhaal.

FOTO THOMAS HIERGENS

Crazy about chocolate

Tony's Chocolonely, het bedrijf achter de 'slaafvrije' chocola, wordt geleid door Henk Jan Beltman (38), alumnus bedrijfskunde 2001. 'Als het om misstanden gaat, hoef je niet werkloos toe te zien,' vindt hij.

Velen kennen inmiddels Tony's Chocolonely, de verantwoorde chocola die sinds 2005 in de winkels ligt. In dat jaar liet Teun van de Keuken van het tv-programma 'Keuringsdienst van Waarde' zien dat chocola, ons genotsproduct, in feite door slaven is gemaakt. De plukkers van de cacaobonen in West-Afrika zijn kinderen, die in onvrijheid leven en onder erbarmelijke omstandigheden moeten werken. Van de Keuken riep grote chocoladefabrikanten op in actie te komen, maar kreeg nul op het rekest. Van lieverlee besloot hij zelf een slaafvrije reep op de markt te brengen, en die is nu op vele plekken verkrijgbaar.

De journalist Van de Keuken droeg al snel de zakelijke leiding van het chocoladebedrijf over en sinds een jaar is die in handen van Henk Jan Beltman. Die is voortvarend aan de slag gegaan en heeft de missie van het bedrijf stevig uitgebreid: 'We willen niet alleen zelf een verantwoord product op de markt brengen, we zien graag dat de héle branche over enige tijd verantwoord werkt. Ons motto is daarom "Crazy about chocolate, serious about people"'.

Trotser

Beltman was nog niet afgestudeerd of hij woonde al in Amsterdam. 'Ik kon stage lopen bij Heineken en ben daar na mijn studie gebleven.' Hij ziet zichzelf als 'food ondernemer', een vak dat hij leerde bij de grote bierbrouwer.' Van Heineken bier naar slaafvrije chocola, is dat geen erg grote overgang? 'Ach, wat bier is voor een man, is chocola voor een vrouw,' zegt de directeur. Dan iets serieuzer: 'Ook Tony's is een commercieel bedrijf dat winst moet maken. In die zin is er geen verschil. Maar Heineken werkt niet aan het schoonmaken van de productieketen en wij doen dat wel. In die zin ben ik trotser op Tony's dan ik op mijn vorige werkgever was.'

De chocolade-onderneming is gevestigd in de Amsterdamse Westergasfabriek, het sfeervolle bedrijfsmonument dat onderdak biedt aan kleine, vernieuwende bedrijfjes. 'We zijn erg blij met deze locatie, je komt er niet zomaar binnen,' zegt de directeur. Het Amsterdamse onderkomen is het zenuwcentrum van het bedrijf, de eigenlijke chocoladeproductie vindt plaats in België.

Cacaoplantages

Beltman is vol ambitie: 'In West-Afrika werkt een half miljoen mensen onder dwang op de cacaoplantages. Dat moeten wij als consument toch niet willen? Sterker nog, als consument kunnen wij dat veranderen.' In Nederland houdt hij presentaties over de cacaosector, zoals onlangs voor Ahold. En in Ghana en Ivoorkust, waar de meeste cacao vandaan komt, zet hij boeren aan tot socialere werkomstandigheden. 'Ik benader bewust boerderijen waar de arbeidssituatie nog niet optimaal is. Via het afsluiten van lange-termijncontracten met de boeren proberen wij de situatie daar te verbeteren.' Tony's zegt dan ook 'op weg te zijn naar' 100% slaafvrije chocola. Want: 'Dat ons product nu al helemaal slaafvrij is, kunnen we niet garanderen.'

Dichter bij huis ligt de wens om aanbod en omzet te vergroten, en daarbij optimaal te profiteren van chocolade-maand december. 'De grootste hectiek ligt voor ons in september en oktober, als de eindejaarsproducten worden gefabriceerd en verspreid. Ook hebben we voor deze maand drie extra smaken uitgebracht. En er is een blijvertje: biologische chocolademelk, geproduceerd in een Duitse fabriek, van West-Afrikaanse cacao en Noord-Hollandse melk.

TEKST > **JOS OVERBEEKE**

2014 | 400 jaar
rijksuniversiteit groningen

Lustrumbode RUG 400: één van de negen faculteiten aan het woord / nummer 3

FOR INFINITY

for infinity 400

WIJSBEGEERTE OPNIEUW EIGEN PLEK

FOTO ELMER SPAARGAREN

GRONINGEN / 29 JUNI 1965

> Om de wijsbegeerte verder te kunnen professionaliseren is aan de RUG een Centrale Interfaculteit opgericht. Filosofie was bij de stichting van de universiteit in 1614 al een van de vier eerste faculteiten. Naast het hoofdvak filosofie ger filosofen in andere vakgebieden naam hebben gemaakt, zoals Bernoulli (wiskunde), Van der Marck (rechten), Heymans (psychologie) en Plessner (sociologie). Keerzijde is echter dat de discipline allengs versnipperd geraakt is en te algemeen en oppervlakkig geworden. Al verwijst de

Interfacultaire wijsbegeerte begin jaren zeventig: socioloog Pim Fortuyn, hoogleraar Filosofie van de sociale wetenschappen Lolle Nauta en studenten.

IN MEMORIAM

JOHN NORTH (1934-2008)

Op 31 oktober overleed John North, hoogleraar Geschiedenis der wijsbegeerte sinds hij in 1977 van Oxford naar Groningen kwam. Toen hij ruim twintig jaar later met emeritaat ging, was hij uitgegroeid tot een geleerde van wereldformaat. Hij was de Sherlock Holmes van de wetenschapsgeschiedenis. Zo combineerde hij theorieën over de beweging van planeten en sterren met kennis van literatuur en filosofie. Hoe werd die kennis gebruikt, bijvoorbeeld door schilder Hans Holbein, in de poëzie van Geoffrey Chaucer of bij een astronomisch monument als Stonehenge? Niet vaak heeft de RUG zo'n eminent geleerde in huis

FOTO JAN BOUWMAN

PRIJS VOOR LODI NAUTA

AMSTERDAM / 18 MRT 2011

> Tijdens een feestelijke bijeenkomst heeft hoogleraar Lodi Nauta de onderzoeksprijs Italië Studies gekregen voor zijn boek *In Defense of Common Sense*, over de Italiaanse humafie. 'Ik laat erin zien dat vele historici van de filosofie er ten onrechte van uitgaan dat het humanisme vooral een literair en cultuurhistorisch belangrijke beweging is geweest, maar filosofisch niet zoveel heeft betekend,' aldus de laureaat. 'Zonder

werden er klassieke talen, geschiedenis, wiskunde en retorica onderwezen. De traditie om wijsbegeerte te beoefenen in relatie tot andere wetenschappen heeft ertoe geleid dat veel Groninnieuwe naam nog steeds naar een band met de andere faculteiten, de Centrale Interfaculteit biedt nu ook een zelfstandige filosofische vakopleiding aan.

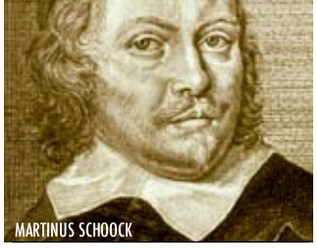
MARTINUS SCHOOCK

gehad, wordt over hem gezegd. De *Times Literary Supplement* noemde zijn boek *Chaucer's Universe* (1988) 'one of the century's monuments of scholarship'.

nist Lorenzo Valla (ca 1407-1457). In 2010 onderscheidde de *Journal of the History of Philosophy* hetzelfde werk ook al met de prijs voor het beste boek over de geschiedenis van de filosode humanisten nu meteen tot filosofen te bombarderen, beschrijf ik hoe ze een nieuwe manier introduceerden van betekenis zoeken in teksten, die tot aan de dag vandaag voelbaar is.'

WETENSCHAP IN BEELD

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

DESCARTES TOCH GEEN KWAKZALVER

GRONINGEN / 1645

> De Senaat van de Groningse Academie heeft René Descartes in het gelijk gesteld nadat de Franse filosoof zich had beklaagd over een geschrift van Martinus Schoock, hoogleraar logica en fysica in Groningen. De laatste haalde in zijn *Admiranda Methodus* fel uit naar Descartes en diens aanhangers, noemde zijn confrère een kwakzalver en een avonturier en beschuldigde hem van atheïsme. In de controverse rond Descartes binnen het Groningse hooglerarencollege speelt Schoock, geïnspireerd door zijn Utrechtse leermeester Voetius, een belangrijke rol.

> *'Hier is een hand. Deze hand bestaat.'*
>
> **G.E. MOORE (1873-1958)**
> HOOGLERAAR FILOSOFIE IN CAMBRIDGE

> *'Onze eigen eindigheid is geen belemmering om iets zinvols over oneindigheid te zeggen.'*
>
> **JEANNE PEIJNENBURG**
> HOOGLERAAR THEORETISCHE FILOSOFIE

DECAAN MARTIN VAN HEES / COMMENTAAR

WAT IS HET NUT VAN DE FILOSOFIE?

De filosofie stelt vanzelfsprekend geachte waarheden ter discussie, want deze zijn vaak niet onschuldig. Door ze te bevragen komen we op nieuwe ideeën. Dat kan op vele manieren. Bijvoorbeeld door stil te staan bij uitgangspunten van een bepaald beroep of wetenschapsgebied. Neem de vraag naar wat gezondheid is. Die zal voor een arts die een been spalkt misschien niet zo relevant zijn. Als de breuk geneest, is de patiënt gezond. Dat verandert als diezelfde arts een gekneusd of gebroken zelfbeeld moet genezen. Is een depressie te vergelijken met een botbreuk? Of is het eerder een samenspel van gedrag en omstandigheden, waarop voor het gemak een label wordt geplakt? En hoe hangt dat samen met de vraag welke behandeling de beste is? Een filosoof benadert zulke vragen met een brede blik, en wijst op verbanden met vergelijkbare problemen in andere disciplines. Door tussen de disciplines in te staan, levert de filosofie een bijdrage aan vernieuwing in de wetenschap.

ADVERTENTIE

rijksuniversiteit groningen

Faculteit Wijsbegeerte

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Wijsbegeerte in Groningen: excellentie in onderwijs en onderzoek

De Faculteit Wijsbegeerte is een zelfstandige, bloeiende en veelzijdige faculteit met een uitstekende reputatie op gebied van onderwijs en onderzoek.

Volgens het jaarlijkse onderzoek van Elsevier beoordelen zowel Nederlandse hoogleraren als studenten ons onderwijs al drie jaren op rij als beste in Nederland.

Ook het onderzoek wordt hoog gewaardeerd. In de dit jaar gehouden onderzoeksbeoordeling hebben drie van de vier onderzoeksgroepen de hoogst mogelijke score behaald. Op elk van de beoordelingscriteria is het onderzoek van deze groepen als 'excellent' beoordeeld.

www.rug.nl/wijsbegeerte

Stinkende geelbruine zalf, gemaakt door de verpleegkundige, is voor de gemiddelde Nederlander een schrikbeeld. Maar voor patiënten met huidaandoeningen in ontwikkelingslanden zijn onze schone, witte, geparfumeerde zalven veel te duur of onverkrijgbaar. Een 'kookboek' voor dermatologische smeersels, uitgegeven door de toenmalige Wetenschapswinkel voor Geneesmiddelen van de RUG, bracht lange tijd uitkomst. Twintig jaar later brengt de Bèta Wetenschapswinkel een geheel herziene uitgave uit.

Dermatologie in de tropen

Schurft, schimmels en bacteriële infecties van de huid zijn in Nederland gemakkelijk te behandelen. In ontwikkelingslanden – waar dit soort aandoeningen veel meer voorkomen dan bij ons – is het echter moeilijk om de juiste zalf of crème te bemachtigen. Die zijn namelijk vaak duur, moeten van ver komen en kunnen niet altijd tegen de tropische warmte. Twintig jaar geleden signaleerde Vincent Gooskens, destijds dermatoloog in het Martini Ziekenhuis, dit probleem al. In samenwerking met de Wetenschapswinkel voor Geneesmiddelen van de RUG, een collega en een farmaceut schreef hij daarom toen het boek *Dermatological preparations for the tropics*. Dit boek bevatte 35 recepten voor middelen tegen dermatologische aandoeningen die in ontwikkelingslanden te maken zijn.

Stukgelezen

Dermatoloog Ben Naafs geeft in Tanzania les aan verplegers, medische assistenten en artsen uit heel Afrika. Hij is enthousiast over het Groningse boek. 'Het bevat veel nuttige informatie voor artsen in de tropen. Ze kunnen zo niet alleen zalf maken die goedkoper is dan een commercieel product, ze kunnen in het boek ook lezen waar het allemaal voor gebruikt kan worden. In Tanzania vroeg men of er meer exemplaren van het boek beschikbaar waren. Want de docenten willen de studenten graag een boek meegeven als naslagwerk.'

Inmiddels is ook in Ethiopië een opleiding gestart. De eerste druk is echter nergens meer verkrijgbaar. Naafs: 'De studenten maken weliswaar veel aantekeningen, maar het is natuurlijk veel beter als ze het boek zelf kunnen lezen.' Hij informeerde daarom bij de Bèta Wetenschapswinkel van de RUG of het mogelijk was een tweede druk te maken.

Primitieve omstandigheden

Rachel van der Kaaij, coördinator van die wetenschapswinkel, vertelt: 'Ook de Nederlandse Werkgroep Tropische Dermatologie gaf aan dat het zo'n fijn boek is en dat er nog altijd vraag naar is. Bovendien hoorden we uit de tropen verhalen van boeken die bij artsen en andere hulpverleners rondzwierven en min of meer stukgelezen waren.' Al met al reden genoeg om een nieuwe uitgave te maken. Van der Kaaij verzamelde een groep dermatologen en apothekers en ging met hen om tafel om plannen te maken voor een geheel herziene druk. Ook Naafs vroeg zij, vanwege zijn grote ervaring in het veld, mede-auteur te worden.

De recepten uit de eerste editie staan uiteraard nog steeds in het nieuwe boek, maar zijn waar nodig verbeterd. Sommige ingrediënten waar destijds een patent op lag, bijvoorbeeld, zijn inmiddels goedkoop verkrijgbaar. Bovendien is een volledig nieuw deel medische basiskennis toegevoegd over huidaandoeningen en de farmacotherapie van huidziekten. 'Op deze manier kun je lezen waar je behoefte aan hebt of in geïnteresseerd bent,' legt Van der Kaaij uit. 'We hebben expres geprobeerd het Engels zo eenvoudig mogelijk te houden, zodat ook mensen die niet goed zijn in Engels het boek kunnen volgen.' Dat is ook duidelijk te merken aan het niveau van het boek. Er is weinig specifieke voorkennis nodig om de inhoud te begrijpen.

> 'Je weet nooit zeker hoe een en ander uitpakt in de tropen'

Daarnaast hebben de auteurs geprobeerd het boek zoveel mogelijk te laten aansluiten bij internationale farmaceutische richtlijnen. Herman Woerdenbag, docent farmaceutische technologie aan de RUG en medeauteur, hierover: 'Farmaceuten moeten zich houden aan de richtlijnen van de *Good Manufacturing Practice*. Zo'n strikt kwaliteitswaarborgingssysteem is natuurlijk niet haalbaar onder de primitieve omstandigheden in ontwikkelingslanden. Maar het productieproces van een geneesmiddelbereiding kan wel worden vastgelegd. Daarvoor bevat het boek vrij simpele voorbeelden van protocollen die kunnen worden gebruikt. De lijst van geneesmiddelen die wij hebben opgenomen is bovendien gespiegeld aan de *Essential Drug List* van de WHO, de Wereldgezondheidsorganisatie.'

Hygiëne

Een groot deel van het 'kookboek' is gebaseerd op bestaande wetenschappelijke kennis, zo blijkt ook uit de literatuurlijst achterin het boek. Een klein deel is meer gebaseerd op ervaring. 'Toch blijven er open eindjes,' geeft Woerdenbag toe. 'Je weet nooit zeker hoe een en ander in de tropen uitpakt, bijvoorbeeld omdat de temperatuur daar hoger is.' Om dit probleem enigszins te ondervangen voerden een paar studenten in het kader van hun bachelorscriptie proeven uit om de stabiliteit van bepaalde ingrediënten te onderzoeken bij hogere temperaturen. 'De uitkomsten van die proeven hebben we verwerkt in het boek.'

De tweede uitgave speelt ook in op de slechte hygiënische omstandigheden in ontwikkelingslanden. Simpele hygiëne-regels, zoals niet roken tijdens de bereiding en eerst de handen wassen, zijn daar veel minder vanzelfsprekend. Daarom staan ook die in het boek vermeld. Bovendien bevat het boek een appendix met een handleiding voor het reinigen van water, zodat de geneesmiddelen met zo schoon mogelijk water gemaakt kunnen worden.

Vrijwilligerswerk

Woerdenbag en Van der Kaaij hebben zelf ook veel geleerd van het project. Woerdenbag: 'Door het werken aan dit boek ben ik bij heel andere dingen stil gaan staan, die ik in mijn werk nog niet eerder tegen was gekomen.' Hij doelt hierbij vooral op de praktische problemen in ontwikkelingslanden. 'Ik had me bijvoorbeeld niet gerealiseerd tegen hoeveel problemen je in de tropen aan kunt lopen, zoals de beschikbaarheid van grondstoffen en de moeilijkheden bij het importeren en bewaren daarvan. Je kunt bijvoorbeeld als hulp een koelkast sturen om een geneesmiddel koel te bewaren, maar dan moet er wel stroom aanwezig zijn.'

'Alles in het boek is primair gericht op het belang van patiënten in arme landen,' vertelt Van der Kaaij. 'Daarnaast willen we de hulpverleners helpen met beperkte middelen de patiënten zo goed mogelijk te verzorgen.' Een missie die met dit boek zeker geslaagd is. Het past bovendien goed in de doelstelling van de wetenschapswinkels, namelijk onderzoek doen over "relevante maatschappelijke onderwerpen" voor non-profit organisaties of groepen uit de samenleving. Van der Kaaij: 'Door de financiering via stichtingen en dankzij het vele vrijwilligerswerk kon het boek goedkoop blijven. Voor hulpverleners in de armere gebieden is het zelfs gratis. Het is fijn dat dat zo kon. Na een eerste aankondiging heb ik deze week alleen al zo'n twintig aanvragen gekregen, vanuit India en Afrika, tot aan Tuvalu in de Pacific aan toe.'

TEKST > **CHRISTINE DIRKSE**

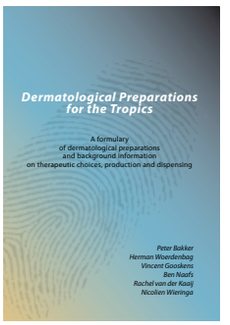

Peter Bakker; Herman Woerdenbag; Vincent Gooskens; Ben Naafs; Rachel van der Kaaij; Nicolien Wieringa (2012). *Dermatological preparations for the tropics. A formulary of dermatological preparations and background information on choices, production and dispensing.*
Te bestellen bij de Bèta Wetenschapswinkel van de RUG: wewi-fwn@rug.nl, à € 15,– (incl verzendkosten). Voor health workers in ontwikkelingsgebieden is het gratis. Een PDF is gratis te downloaden op: www.rug.nl/wewi/dermatology.

RUG eert Epke Zonderland

FOTO ELMER SPAARGAREN

Hij staat met beide benen op de grond, Epke Zonderland. Niet alleen letterlijk, na zijn onwaarschijnlijk goede rekstokfinale, waarmee hij deze zomer Olympisch goud won in Londen, maar ook figuurlijk. De geneeskundestudent is inmiddels 'gewoon' begonnen aan zijn co-schappen. En passant plaatste hij een filmpje op You Tube waarin te zien is hoe hij tijdens een training niet de unieke drie, maar zelfs vier vluchtelementen aan elkaar weet te koppelen.
Als bijzonder betekenisvol lid van de Groningse universitaire gemeenschap kende het College van Bestuur Zonderland de Nicolaas Muleriuspenning toe. Rector Magnificus Elmer Sterken reikte deze uit op 29 oktober. (Zie filmpje op www.unifocus.nl van 7 november 2012.) De feestelijke bijeenkomst werd opgeluisterd met een college van Bert Otten, RUG-hoogleraar Neuromechanica bij Bewegingswetenschappen aan het UMCG, die de beelden van Zonderlands Olympische oefening had geanalyseerd. Otten toonde aan hoe wonderbaarlijk de turnkampioen weet te focussen en vooruit te denken en hoe hij met een fenomenale reflex van zijn duim zijn derde vluchtelement alsnog wist te redden. (Zie ook 'Hoe het kan dat Epke vliegt' in webmagazine *KennisInZicht* op www.umcg.nl.)

Veertien nieuwe Rosalind Franklin Fellows

Op 4 oktober 2012 vond de installatie plaats van veertien nieuwe Rosalind Franklin Fellows aan de RUG. Dat gebeurde tijdens een feestelijke plechtigheid die onder meer werd bijgewoond door Jenifer Glynn, de zus van Rosalind Franklin, Pearl Dykstra, vicepresident van de KNAW, en de burgemeester van Groningen, Peter Rehwinkel. 'Wij zijn ongelooflijk trots op ons Rosalind Franklin programma, waarmee wij beogen meer internationaal talent aan te trekken voor het hoogste niveau van onze instelling,' sprak Rector Magnificus Elmer Sterken. 'Het programma geniet inmiddels mondiale bekendheid en krijgt op verschillende universi-teiten navolging.' Korte video-interviews met de nieuwe Fellows op: www.rug.nl/research/our-top-research/rosalind-franklin-fellows/

Wereldkampioen bacterie ontwerpen

Met een zelfontworpen bacterie die een signaal afgeeft wanneer vlees begint te bederven, is het RUG-team 'Food Warden' in Boston wereldkampioen geworden in de internationale competitie in synthetische biologievan iGEM (International Genetically Engineered Machine). Doel daarbij is een bacterie met standaard genetische elementen, de 'BioBricks', zo aan te passen dat deze een nuttige functie kan vervullen. Aan de eindstrijd deden 65 teams mee van topuniversiteiten waaronder MIT, Harvard, Yale, Cambridge, UCL, Stanford, München, Parijs, Peking, Shanghai en Tokyo. Behalve de hoofdprijs kreeg het Groningse team extra prijzen voor de beste presentatie, beste poster en beste Food & Energy Application. De elf masterstudenten hopen dat hun versheidsverklikker in de toekomst echt gebruikt zal worden.

Vertaalprijs

De Amy van Markenprijs voor literaire vertalingen uit de Scandinavische talen is dit jaar uitgereikt aan Marianne Molenaar (1952) voor haar vertaling van Karl Ove Knausgårds boek *Vader* (2011) uit het Noors. Molenaar heeft meer dan twintig Noors-Nederlandse vertalingen op haar naam staan. Zij heeft werk van onder andere schrijvers als Jon Fosse, Frode Grytten, Knut Hamsun, Hanne Orstavik, Anne B. Ragde en Åsne Seierstad uit het Noors vertaald. Ook de vertaling van het vervolg op *Vader, Liefde* (2012), is van haar hand. Molenaar behaalde in 1980 haar kandidaats Noors aan de RUG.
De prijs is ingesteld door Stichting Leonora Christina, die beoogt met subsidies goede Scandinavische literatuur toegankelijk te maken. Amy van Marken (1912-1995) was de 'Grand Old Lady' van de Nederlandse Scandinavistiek en heeft veel betekend voor de huidige generatie vertalers uit de Scandinavische talen.
Onlangs werd bekend dat vanwege de prestatieafspraken met OCW en noodzakelijke bezuinigingen bij de Faculteit der Letteren de talen Deens en Noors, alsmede Fins en Hongaars per 2013 geen deel meer uit zullen maken van het bachelorprogramma Europese Talen en Culturen van de RUG.

FOTO TAMARA VERHEIJ

Smullen van literatuur en lekker eten

Foto geïnspireerd op Troost *van Ronald Giphart*

Een boek over literatuur, koken en uit eten gaan. Alumnus Nederlands **Koen de Groote** (44) maakte het boek *Literalicious:* interviews met de chefkoks van tien restaurants, die geïnspireerd op een Nederlandse roman een menu samenstelden en hun recepten prijsgaven.

"'Waarom ga je niet iets doen met eten en literatuur?", vroeg mijn vriendin lang geleden. Dat is nu dus gelukt.' Koen de Groote werkte al sinds 1999 elders in het land, maar kwam nog geregeld terug naar Groningen om zijn studie Nederlands af te ronden. Dat deed hij in 2005. Ondertussen werkte hij bij een educatieve uitgeverij en later voor zijn eigen bedrijf in software voor e-books. Zijn boek over eten en literatuur, *Literalicious*, kwam er pas nadat De Groote in 2010 in een burnout terecht was gekomen. 'Ik had net besloten mijn bedrijf op te heffen, toen ik volledig instortte.'

Hij verwerkte deze klap door op zoek te gaan naar wat hij echt wilde en herinnerde zich de opmerking die zijn vriendin ooit gemaakt had: doe eens iets met eten en literatuur, je twee grote passies. Hij maakte een opzet en kreeg de volledige medewerking van chefkok Jan Klercq van restaurant 't Diekhuus in Terwolde, dat hij wilde koppelen aan *Het Hemelse Gerecht* van Renate Dorrestein. 'Ik mocht een paar keer komen praten om het eerste hoofdstuk op te zetten als basis voor de rest van het boek. En ik mocht zijn naam noemen bij het zoeken naar andere restaurants. Dat hielp. Toen ik er zeven had, wist ik dat het boek er zou komen.'

Zwarte gerechten

De combinatie van eten en literatuur bracht hem op de meest wonderlijke ideeën. 'Ik heb steeds gezocht naar literaire werken waarin eten centraal staat, vaak om een onderliggend thema aan te duiden.' Deze thema's komen terug in de fotografie van Tamara Verheij, zoals te zien is op de foto bij het hoofdstuk over *Eline Vere*. 'Je ziet op die foto hoe zij tussen al die mensen buiten de sociale structuur staat.' Een ander mooi voorbeeld is de foto van Eric Meursing en Marjolein Wintjes van de Culinaire Werkplaats op de Amsterdamse begraafplaats Sint Barbara. Een donkere foto tussen de graven in de stromende regen. Het boek dat daarbij hoort is een bundel van Harry Mulisch over de dood: *Paralipomena Orphica*. 'Ze hebben daarna vijf weken lang alleen zwarte gerechten geserveerd.'

De Groote heeft ervoor gekozen zijn boek uit te geven via zijn eigen uitgeverij Lalito en doet dat op professionele wijze. 'Van die burnout heb ik geleerd dat ik meer focus in mijn werk moet aanbrengen. Daarom richt ik me volledig op de uitgeverij, waarbij dit boek mijn visitekaartje is voor de toekomst. Volgend jaar september breng ik een dagboek uit. Ik ben in gesprek met de zoon van een krijgsgevangene uit de Tweede Wereldoorlog die een dagboek bijhield met prachtige tekeningen van zijn medegevangenen. Dat boek komt uit in september volgend jaar. En daarna? Misschien weer een project als dit boek of een roman. Nu ligt de prioriteit bij *Literalicious*.'

TEKST > **MARJAN BROUWERS**

Literalicious, Koen de Groote, € 34,95.

T/m 31 december 2012 geldt een speciale actieprijs van € 29,95.
> www.lalito.nl

Mineke van Essen (1942) is historisch pedagoog en em. hoogleraar 'genderstudies met betrekking tot opvoeding en onderwijs' aan de RUG. Zij studeerde daar in 1979 af in de geschiedenis en promoveerde er in 1985 op het proefschrift *Onderwijzeressen in niemandsland. Beroepsontwikkeling in Nederland 1827-1858.* Behalve de biografie van Wilhelmina Bladergroen schreef zij onder meer *Opvoeden met een dubbel doel* (1990) en *Kwekeling tussen akte en ideaal* (2006).

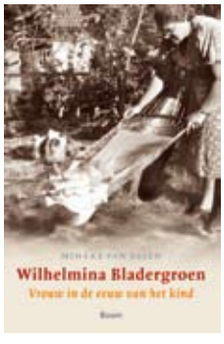

Wilhelmina Bladergroen Vrouw in de eeuw van het kind,
Mineke van Essen,
www.uitgeverijboon.nl,
€ 19,90

Wilhelmina Bladergroen, bekend orthopedagoog, stelde haar leven in dienst van het kind in de knel. Vooral het moeilijk lerende kind. In 1978 ging ze met emeritaat, door velen bewonderd, maar ook verguisd. Mineke van Essen, na het tijdperk Bladergroen hoogleraar aan dezelfde Groningse Pedagogische subfaculteit, beschrijft in een biografie hoe de invloedrijke vrouw uiteindelijk zelf in de knel kwam: tussen haar missie en de wetenschap.

In de knel

Orthopedagoog Wilhelmina Bladergroen (1908-1983)

TEKST > **JURGEN TIEKSTRA**

Mineke van Essen kende 'professor Bladergroen' zoals het grote publiek haar kende: als een vrouw met een missie, onvermoeibaar op de bres voor het kind in de knel. De elite van Nederland, waaronder het koningshuis, stuurde zijn kinderen naar Bladergroen toe. Want zij had een grote reputatie. Maar aangekomen op de subfaculteit Pedagogische Wetenschappen, waaronder orthopedagogiek in die tijd viel, merkte Van Essen dat er ook anders over Wilhelmina Bladergroen gedacht werd. Als daar de naam viel van de stichtster van de eerste Nederlandse scholen voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden, de lom-scholen, gebeurde dat geregeld in een sfeer van besmuikte spot. Bovendien bleek bij orthopedagogiek een hoop oud zeer te bestaan, een erfenis uit het tijdperk Bladergroen. 'Als wetenschappelijk medewerker was het verstandig om je daar zo ver mogelijk van te houden,' vertelt Van Essen dertig jaar later.

Begin november kwam Van Essens biografie over Wilhelmina Bladergroen (1908-1983) uit, waar ze na haar emeritaat in 2007 aan was begonnen. Alles wat ze over haar onderzoeksobject te weten kwam, was een openbaring voor de historisch pedagoge. Voor de oorlog begon Bladergroen in Amsterdam als gymnastieklerares, maar later ging ze psychologie studeren. Onder meer de colleges van de pedagoog professor Kohnstamm maakten veel indruk op haar. Haar radicale keuze op te komen voor het kind bracht haar in de oorlog zelfs in kamp Vught, vanwege het verborgen houden van Joodse kinderen.

Van Essen: 'Wat mij heel erg verbaasde, is hoe verschrikkelijk veel werk die vrouw kon verzetten. Op het hoogtepunt van haar bestaan was ze hier in Groningen hoogleraar, had ze een eigen psychologische praktijk in zowel Amsterdam als Groningen, maar waren er hier ook drie lom-scholen waarmee ze zich bemoeide: de Bladergroenschool in Eelde, de Hart de Ruyterschool in Groningen en nog een derde school voor kinderen met leerproblemen. Daarnaast ging ze iedere maand een hele dag naar Eindhoven om tests uit te voeren. Bovendien reed ze het hele land door om adviezen te geven en gaf ze overal lezingen. En dan had ze nog een eigen onderzoekstichting. De adem werd mij benomen, toen ik dat zag. Hoe bestáát

Wilhelmina Bladergroen in 1947 met nichtje Winnifred

het dat iemand dat in één dag van 24 uur kan proppen? Je kunt nagaan dat je dan steken laat vallen. En dat gebeurde ook.'

Averij

Bladergroen was de koningin van het speciaal onderwijs. 'Ze staat aan de wieg van de remedial teaching,' vertelt Van Essen, 'van het idee dat je kinderen die niet zo goed meekomen op school extra moet helpen, dat je moet zoeken naar manieren om het die kinderen zo uit te leggen dat ze het wel snappen.' Haar levenslange hypothese was dat de motorische en ruimtelijke vaardigheden van een kind gelinkt zijn aan zijn lerend vermogen. Haar tegelijk levenslange probleem was dat ze dit nooit met wetenschappelijk onderzoek heeft gestaafd. Zelfs toen ze in 1966 hoogleraar werd, was ze nog niet gepromoveerd. Jaar na jaar werd het door haar beloofde onderzoek uitgesteld. Als een bezetene werkte Bladergroen in de lom-scholen die ze oprichtte en de praktijken die ze bestierde. Ze was een groot idealist, die zich zonder ironie liet aanspreken met het acronym IWAH: In Werken Altijd Helpend. 'Dat was haar missie, dat ze altijd de kinderen moest helpen.'

De voornaamste onderbouwing voor haar controversiële ideeën waren enkele klinische casussen, die ze tot aan het eind van haar leven bleef opvoeren als bewijsmateriaal. Dat was vooral in haar beginjaren binnen zowel de psychologie als de medische wetenschap zeker niet ongewoon. Maar toen vanaf de jaren zestig het kwantitatieve onderzoek aan belang won, liep haar academische reputatie steeds meer averij op. Een Groningse neuropsycholoog die op basis van eigen onderzoek haar theorie over beweging en leervermogen in twijfel trok, werd retorisch opzijgezet. Van Essen: 'Ze verweet hem dat hij elk aangrijpingspunt de grond inboorde dat de voor het kind zo ernstige situatie kon verbeteren, maar ging niet in op het onderzoek zelf.'

Etiketten plakken

Met Bladergroen begint het nog steeds actuele debat over het plakken van etiketten op kinderen. 'Moet je zoveel mogelijk kinderen in het gewoon onderwijs houden of moet je de kinderen die daar doodongelukkig worden, speciaal onderwijs geven? En wat voor labels hang je daar dan aan? Die discussie is de laatste jaren gekoppeld aan de "rugzakjes". Je moet een label hebben om een rugzakje te krijgen, waarmee je dan in het reguliere basisonderwijs allerlei remedial teaching-achtige begeleiding krijgt krijgt. Het risico dat daaraan verbonden is, is dat je maar doorgaat met labelen. Als je dat maar lang genoeg doet, krijg je steeds meer afwijkingen. Als je goed kijkt, heeft iedereen immers wel iets.'

Veelzeggend is een botsing die Bladergroen in 1964 had met de Inspectie van het Buitengewoon Onderwijs. Volgens haar criteria zou er meer dan 20 procent van de kinderen uit het basisonderwijs in het speciaal onderwijs terecht moeten komen. Maar de inspectie wilde de grenspaal al bij één procent zetten. 'De inspectie zei dus: "Als we die Bladergroen haar gang laten gaan, komt er geen eind aan." Dat raakte haar diep,' vertelt de biografe.

Failliet

Ironisch genoeg heeft uitgerekend de betwiste opvatting van Bladergroen over motoriek en leervermogen haarzelf overleefd. Aan de RUG/UMCG wordt bij Bewegingswetenschappen juist hiernaar nu onderzoek gedaan. Daarnaast wordt door oud-studenten haar vermogen geroemd om een kind in zijn eigenheid te observeren. Maar wat haar eveneens nog jaren heeft overleefd, is een verziekte sfeer binnen de vakgroep orthopedagogiek, die zij tot 1978 heeft geleid. Bladergroen bleek niet in staat om na de democratisering van de universiteit een eenheid in haar onderzoeksgroep te kweken. Onder de medewerkers ontstond zoveel haat en nijd dat sindsdien jarenlang twee gescheiden vakgroepen hebben bestaan. Eigenlijk pas in 2005, zegt Van Essen, bijna dertig jaar later, kwam hier dankzij nieuwe, onpartijdige hoogleraren een einde aan.

'Ik ben heel benieuwd wat ze straks bij orthopedagogiek van mijn boek gaan vinden,' zegt Van Essen. Ze heeft zich niet laten meeslepen in de stammenstrijd en schreef haar biografie vanuit het blikveld van Bladergroen, een zeer gedreven vrouw, die haar hele leven ongelooflijk hard werkte, maar desondanks tamelijk gedesillusioneerd eindigde. Haar praktijk ging failliet, haar hoogleraarschap strandde in onmin. En de tijd achterhaalde haar: Bladergroen was bijvoorbeeld tegen moeders met een baan, tegen crèches, tegen televisiekijken, tegen modern speelgoed, tegen druk verkeer, waardoor kinderen niet buiten kunnen spelen. 'Ze zou wat er nu gebeurt absoluut niet kunnen begrijpen,' weet Van Essen. 'Ze zou het verschrikkelijk vinden, kinderen met een iPad in hun handen.'

University Hotel drie sterren

Sinds 1 september is het voormalige Guesthouse van de RUG een drie sterrenhotel en heet het University Hotel. Het hotel, dat vlak bij het Academiegebouw in de Kleine Kromme Elleboog ligt, is flink gerenoveerd en uitgebouwd. Het heeft nu 56 kamers. Op de comfortabele kamers zijn gratis internetaansluitingen. Beneden is er een moderne lounge met computerfaciliteiten en een ontbijtgedeelte. Daarnaast heeft het hotel een nieuwe ruimte gekregen die afgehuurd kan worden voor vergaderingen of trainingen. Behalve alumni en andere relaties van de RUG zijn voortaan ook gasten van buiten de universiteit welkom.
www.rug.nl/hotel

Journalist in Sierra Leone

'Is this real, is this true or am I dreaming?' Dat dacht Sarah Bomkapre Kamara (1979) uit Sierra Leone, toen zij hoorde dat zij een beurs kreeg van het Eric Bleumink Fonds (EBF) van de RUG om in Groningen verder te studeren. In de aflevering van 28 november van Unifocus, het videomagazine van de RUG, vertelt Sarah Bomkapre haar verhaal. De beurs werd haar toegekend voor een master International Journalism van 18 maanden en ze zit inmiddels in de eindfase van haar studie. Meer over het EBF leest u hiernaast op pagina 25.
Bekijk het interview op: www.rug.nl/unifocus

Prijs voor Luuk van Middelaar

Op 5 december 2012 ontving Luuk van Middelaar de Prix du Livre Européen voor zijn boek *De passage naar Europa* (2009). Van Middelaar (1973) studeerde in 1999 af aan de RUG in de filosofie en de geschiedenis. Hij schreef columns voor *NRC Handelsblad* en promoveerde in 2009 cum laude aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds begin 2010 maakt hij als speechschrijver deel uit van het kabinet van Herman Van Rompuy, voorzitter van de Europese Raad. De jury van de Prix du Livre Européen, bestaande uit journalisten, bekroont jaarlijks één fictie- en één non-fictieboek. Zij moeten Europese waarden uitdragen en bijdragen aan het begrip van de Europese Unie als culturele entiteit. Een interview met Luuk van Middelaar stond in het vorige nummer, oktober 2012: www.rug.nl/broerstraat5

Crowdfunding voor wetenschap

Natuurlijk heeft u over het fenomeen *crowdfunding* gehoord en misschien hebt u weleens zo'n initiatief medegefinancierd. Nederlanders wagen graag een gokje en zijn bovendien altijd bereid om een leuk initiatief te steunen. Bovendien geldt vaak: 'hoe meer succes, des te meer enthousiasme'! Crowdfunding is het werven van financiering bij een grote groep mensen. Aanvankelijk ging het doorgaans om projecten waarvoor moeilijk financiers te vinden waren. Onder het motto 'met vele kleine bijdragen kan ook een groot bedrag worden gevormd' (zo is meneer Albrecht van de Aldi immers rijk geworden) werd onder meer door artiesten gezocht naar geld voor het maken van een film of een cd. Met hun bijdragen worden de investeerders in zo'n project aandeelhouder. De investering is eigenlijk een lening die, als alles naar wens verloopt, met rente wordt terugbetaald. Soms wordt crowdfunding gebruikt om goedkope voorfinanciering te realiseren. De investeerder betaalt dan bijvoorbeeld alvast z'n theaterkaartje en mag een jaar later in de schouwburg genieten van zijn investering. Tegenwoordig wordt de term crowdfunding ook graag gebruikt voor en door Goede Doelen. In dit geval gaat het om een donatie of een schenking. Er is geen sprake van een financiële tegenprestatie. Door het belang te benadrukken houdt de schenker een goed gevoel over aan zijn donatie! Uit onderzoek blijkt dat mensen eerder bereid zijn aan deze vorm van crowdfunding bij te dragen als het doel overtuigend, zichtbaar en concreet is en zij bovendien de initiatiefnemers kennen. Goede doelen maken graag gebruik van het principe crowdfunding om hun supporters meer te betrekken bij het resultaat. U begrijpt natuurlijk dat uw alma mater ook u graag warm maakt voor dit principe. Het Ubbo Emmius Fonds vraagt al een paar jaren aan alumni van geneeskunde om middels beurzen bij te dragen aan de researchopleiding van studenten die de Junior Scientic Masterclass volgen. Dit werkt! Zo brachten, u hebt dit vast en zeker gelezen in een eerder nummer van dit blad, deze alumni in 2012 samen circa € 25.000 bijeen. Het komend jaar willen we dit voor veel meer faculteiten in gang zetten. U kunt dan middels crowdfunding, dus met een bedrag dat u makkelijk kunt missen, een project van uw eigen faculteit steunen. Samen met uw oud-studiemakkers maakt u, studenten van toen, een initiatief voor studenten van nu, de wetenschappers van morgen, mogelijk.

Tienke Koning is directeur van het Ubbo Emmius Fonds

Eric Bleumink Fonds

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Mustapha Tisan Abdu-Aguye

Steun ook talentvolle studenten uit ontwikkelingslanden

Maak een gift over op rekeningnummer 56.30.98.961 t.n.v. Stichting Ubbo Emmius Fonds, inzake Eric Bleumink Fonds.

Eric Bleumink Fonds
Postbus 72
9700 AB Groningen,
(050) 363 7595
bleuminkfonds@rug.nl
www.rug.nl/ebf

Beurzen voor jong talent uit ontwikkelingslanden

> Zoals elk jaar vraagt de Rijksuniversiteit Groningen in december uw speciale aandacht voor het Eric Bleumink Fonds. Het fonds verstrekt beurzen aan talentvolle studenten en jonge onderzoekers uit ontwikkelingslanden. Met deze beurs kunnen zij een aanvullende studie in Groningen volgen en zich verder ontplooien op wetenschappelijk en persoonlijk gebied. Dankzij de steun van alumni, studenten, medewerkers en relaties van de RUG heeft het EBF de afgelopen elf jaar 45 beurzen kunnen verstrekken.

Mustapha Tisan Abdu-Aguye (Nigeria, 1988) is één van de studenten die op dit moment een beurs ontvangt. Hij volgt een twee jaar durende topmaster in Nanoscience aan het Zernike Institute for Advanced Materials (ZIAM). 'Het lijkt voor mij nog steeds onwerkelijk: ik ben terechtgekomen in een wereld waarover ik in Nigeria alleen maar kon lezen', vertelt Mustapha. 'Mensen van wie ik de namen kende uit boeken en tijdschriften, wereldberoemde wetenschappers, die kom ik nu gewoon tegen op de campus.' (Een uitgebreid interview met Mustapha staat op www.rug.nl/ebf.)
De beurs van Mustapha wordt gezamenlijk gefinancierd vanuit het EBF en het ZIAM. De stichting Greenfield Foundation levert hierbij een substantiële bijdrage in de bekostiging. Het Eric Bleumink Fonds hoopt meer instellingen en bedrijven enthousiast te maken voor een dergelijke matching van de bijdragen van alumni, zodat meer studenten een beurs kunnen krijgen.

Noaber Foundation steunt uitwisselingsprogramma

> De Noaber Foundation, opgericht in 2000 door alumnus Paul Baan en zijn vrouw Mineke Baan-Pas, stimuleert en financiert activiteiten die maatschappelijke impact realiseren, met name in de zorg. De foundation steunt al verschillende projecten van de RUG en heeft onlangs opnieuw een bedrag van 120.000 euro toegezegd. De donatie is ten gunste van een meerjarig uitwisselingsprogramma voor studenten en personeel van de RUG en het UMCG en de Mayo Clinic (USA) die research doen op het gebied van medical sciences en life sciences.

Subsidie Stichting Kinderpostzegels voor Orthopedagogiek

> De Stichting Kinderpostzegels Nederland heeft 150.000 euro toegekend aan de basiseenheid Orthopedagogiek voor het project (o.l.v. hoogleraar Hans Grietens) over seksueel misbruikte kinderen die worden opgevangen in pleeggezinnen. Doel van de driejarige studie is om via interviews en niet-verbale technieken vanuit een verhalend perspectief kennis te verzamelen over de ervaringen, behoeften en expertise van pleeggezinnen die zorgen voor deze kinderen.

Van der Meer-Boerema geeft opnieuw aan JSM/MPDI

> De Van der Meer-Boerema Stichting heeft opnieuw gedoneerd aan de Junior Scientific Masterclass (JSM) en de Topmaster Medical and Pharmaceutical Drug Innovation (MPDI). Deze opleidingen bieden studenten de mogelijkheid zich al tijdens hun reguliere studie extra te bekwamen in wetenschappelijk onderzoek. Als aanvulling op de opbrengsten van de belcampagne onder alumni in mei 2012 voor dit beurzenprogramma, heeft de stichting in totaal 58.200 euro toegekend.

Alumnus van het Jaar 2013

De Rijksuniversiteit Groningen is trots op haar alumni en wil dit aan iedereen laten zien. Daarom wordt sinds 2009 jaarlijks een bijzondere oud-student(e) onderscheiden: de Alumnus van het Jaar. De oogst tot nog toe: Matthijs Bierman, Stine Jensen, Jelle Brandt Corstius en Jeroen Smit. Geen gering gezelschap.
Ook in 2013 kunt u een alumnus nomineren, die:
– een bijzondere bijdrage heeft geleverd aan de maatschappij, de wetenschap, sport of cultuur;
– een inspiratiebron is voor anderen;
– én geldt als een verdere belofte voor de toekomst.
Hebt u suggesties? Laat het ons voor 1 april 2013 weten: j.j.koning@rug.nl of (050) 363 7595.
Meer informatie over de verkiezing van de Alumnus van het Jaar en de eerdere winnaars is te vinden op www.rug.nl/alumni.

Alumnireis 2013: ontdek Sikkim en Bhutan

Op zoek naar een heel bijzondere reisbestemming in 2013? Ga dan mee met de nieuwe alumnireis naar Bhutan en de Indiase deelstaat Sikkim. Ontdek de schitterende boeddhistische cultuur met mooie kloosters, tempels en kloosterburchten, beleef een indrukwekkend religieus festival en geniet van de adembenemende groene natuur met uitzicht op de hoge besneeuwde pieken van de Himalaya. Dit unieke gebied in het hart van Azië zal zeker grote indruk op u maken. Deze reis, georganiseerd in samenwerking met Atma Asia Travel, vindt plaats in **oktober of november 2013**.
Mail voor informatie en vooraanmelding naar info@atma-asia.nl

Festival in Bhutan

IBR goes Colombia and Vietnam

'Zeer gedetailleerd en van hoge kwaliteit', 'Professioneel onderzoek van exportmogelijkheden', aldus enkele opdrachtgevers over eerdere onderzoeken van de International Business Research (IBR), een project van de faculteit Economie en Bedrijfskunde van de RUG en gelieerd aan studievereniging EBF. Ieder jaar, al 24 jaar lang, reizen studenten naar enkele landen met een opkomende economie om daar tegen kostprijs marktonderzoek te doen voor (meestal Nederlandse) bedrijven, zowel multinationals als MKB. Dit jaar is IBR op zoek naar bedrijven die onderzoek willen laten doen in Colombia of Vietnam. Hebt u interesse? Kom dan naar het IBR Seminar op **17 januari 2013** of kijk voor meer informatie op de website: www.ibr-groningen.nl. Volg ons ook op Twitter: IBR_Groningen

Alumni Laid

'Oh Grunnen ik hol van die
Doe bist veur mie the place to be
De mooiste dat bistoe
Grunnen op ain, wat joe'

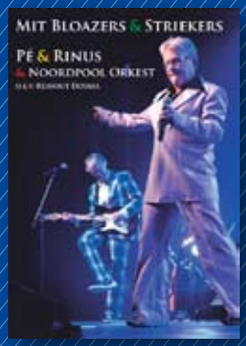

De Alumnisong (muziek: Dicky Gilbers) is nu ook in het Gronings te beluisteren. Eerder dit jaar brachten Pé & Rinus het laid al op de planken, samen met het Noordpool Orkest o.l.v. Reinout Douma. De registratie hiervan is te zien op www.rug.nl/alumi/laid. Het laid staat ook op de onlangs verschenen DVD Mit Bloazers & Striekers; Pé & Rinus & Noordpool Orkest. Op www.rug.nl/alumni/song vindt u de oorspronkelijke, Engelstalige versie, in de uitvoering van Bart van Overbeek & The Outtakes.

Mitrany (IBIO)

De opleiding IBIO (voorheen IO/IB)begint een nieuwe alumnivereniging: Mitrany. Op **zaterdag 23 februari 2013** vindt de oprichtingsbijeenkomst plaats in Groningen. Ga voor opgave en informatie naar www.mitrany.eu.

Oproep aan alle Rechten-alumni

Om alvast in de agenda te noteren. Op **zaterdag 21 september 2013** is er een terugkomdag in de stad Groningen voor alle oud-studenten Rechten, georganiseerd door de alumnicommissie. Een formele uitnodiging volgt in het voorjaar van 2013.
Opgave voor de terugkomdag is vanaf dan mogelijk.
Namens de Alumnicommissie Rechtsgeleerdheid,
Prof.mr. W.D. Kolkman.

‘Mijn werk draait vooral om asfalt’

Ook na het afstuderen blijven veel alumni zich inzetten voor de universiteit. Rogier Koopal (technische planologie, afstudeerrichting infrastructuur, 2007) geeft gastcolleges aan studenten van zijn oude faculteit.

‘Ik ken stedenbouwkundigen die helemaal verliefd zijn op plannen die eigenlijk nooit ongewijzigd kunnen doorgaan. Als specialist in verkeersmodellen los ik de knelpunten op die zij in hun plannen creëren.’ Na een half jaar Bouwkunde aan de Technische Universiteit Eindhoven besloot Rogier Koopal (34) toch te kiezen voor Groningen. ‘Eindhoven was te leuk, eigenlijk zat ik elke avond in de kroeg. Ik wist dat je in Groningen ook stedenbouwkundige kon worden en ben overgestapt. Omdat ik mezelf inmiddels goed kende, ben ik weer bij mijn ouders in Beilen gaan wonen. Ik zocht de gezelligheid wel op, maar de verleiding was daardoor wat minder groot.’

Bij Technische Planologie ontdekte Koopal dat zijn belangstelling toch meer uitging naar infrastructuur dan stedenbouwkunde. Hij schreef zijn afstudeerscriptie over verkeersmodellering bij Goudappel Confeng in Deventer, een bureau gespecialiseerd in mobiliteit. Al snel daarna kon hij daar aan het werk. Hij denkt zelf dat zijn praktische inslag de doorslag heeft gegeven bij zijn keuze voor het specialisme verkeersmodellen.

‘Mijn werk draait vooral om asfalt. Wij maken modellen waarmee we kunnen voorspellen wat bepaalde ruimtelijke en verkeersplannen in de praktijk betekenen. Ik heb bijvoorbeeld gekeken naar het completeren van de de randweg om Eindhoven en de ondertunneling en verbreding van de A10 bij de Zuidas Amsterdam. Ik voer ook studies uit op kleinere schaal, zoals naar de gevolgen voor het verkeer na de bouw van een nieuwe woonwijk. Technisch planologen maken en toetsen vaak beleid. Ik zit zelf aan de voorkant: de plannen zijn dan al klaar en ik onderzoek het effect ervan.’

Meer feeling

Koopal komt minimaal één keer per jaar naar Groningen om een gastcollege te geven op zijn vroegere faculteit. ‘Dat college gaat over verkeersmodellering. Maar wat ik studenten vooral probeer mee te geven, is wat het belang eigenlijk is van hun studie. Want die is zo breed dat ze zich waarschijnlijk soms afvragen wat ze daar later eigenlijk mee kunnen. Dat had ik namelijk ook. Pas later, in het werkveld, merk je hoeveel je in de praktijk hebt aan die brede insteek. Ik doe bijvoorbeeld zelf specialistisch werk, maar ik moet daarin wél kunnen praten met mensen die geen specialist zijn op mijn vakgebied. Juist dánkzij die brede achtergrond kan ik goed schakelen en mijn verhaal overbrengen.’ Maar Koopal wil het niet laten bij dat gastcollege en zijn werk als tweede lezer van wetenschappelijke papers. Hij is nu ook in gesprek met de faculteit om een werkcollege Verkeersmodellering op te zetten. ‘Voor studenten is het lastig inzicht te krijgen in de mogelijkheden die ze hebben als technisch planoloog. Ik wil ze inzicht geven hoe een verkeersmodel tot stand komt. Het is niet de bedoeling dat ze zo’n model zelf gaan maken, maar het is wel belangrijk er wat meer vanaf te weten om de resultaten te kunnen interpreteren. Zo wil ik ze helpen meer feeling te krijgen met het werkveld.’

TEKST > **MARJAN BROUWERS**
FOTO > **PAUL REMMELTS**

Verander-management

Jarenlang stak Geke Blokzijl (46) de handen uit de mouwen als verpleegkundige. Sinds dertien jaar doet ze als veranderkundige hetzelfde voor organisaties, niet geheel toevallig in diezelfde zorgbranche. Bij AOG School of Management behaalde ze haar doctoraal bedrijfskunde en volgde ze de summercourse Verandermanagement.

Op papier lijkt het misschien een vreemde overstap, maar als verpleegkundige groeide Geke Blokzijl langzaam richting de rol van adviseur. Steeds vaker zocht ze de kansen op om projecten aan te pakken. En ze schepte er zoveel genoegen in dat ze in 2004 haar vaardigheden en kennis ging verbeteren met een doctoraal Bedrijfskunde bij AOG School of Management. Kortstondig liet ze de zorgsector achter zich, toen ze als consultant aan de slag ging bij KPMG. Maar al gauw raakte ze uitgekeken op die lange dagen in de auto, door het gependel tussen woonplaats Groningen en kantoorplek in Den Haag. 'Ik had mijn kennis en ervaring, een netwerk, een slaapkamer over, een computer in huis en dus vond ik dat ik net zo goed voor mezelf kon beginnen. Toen ik dat wereldkundig maakte, kreeg ik meteen al drie klussen. Dat is inmiddels alweer twaalf jaar geleden. En sindsdien heb ik met mijn bedrijf Imenzo nooit zonder werk gezeten.' Haar verplegingsachtergrond is voor Blokzijl dan ook zeker geen nadeel, vertelt ze. 'Je kent de cultuur van je klanten, weet van de veranderingen in de markt, kan meepraten als er vaktaal gebruikt wordt en kent het complexer wordende krachtenveld.'

Zoals veel consultants, begon ze haar carrière als projectmanager. Later zat ze als interim-manager op de stoelen van directeuren, divisiemanagers en bestuurders. Eén ding stond altijd centraal: verandering. 'Klopt. Daar zocht ik bewust naar. Want gewoon op de organisatie passen, dat is niets voor mij. Verandermanagement brengt meer uitdagingen met zich mee. Je kunt de enorme verantwoordelijkheid die je in zo'n opdracht krijgt uitleggen als druk. Maar ik vind het juist eervol, dat je zoiets mag uitvoeren.'

Stemmingen

Haar meest uitdagende opdracht? Die volgde bij een thuiszorgorganisatie, die financieel aan de rand van de afgrond stond. 'Daar moest ik als interim-bestuurder flink reorganiseren. En daarbij moesten er tegelijkertijd nieuwe toekomstplannen komen die werden gedragen door allerlei belanghebbenden. Naast de holding en medewerkers waren dat de vakbonden, de ondernemingsraad, cliëntenraad en externe partners als zorgkantoor en gemeenten. En natuurlijk liepen er allerlei belangen door elkaar heen. Het is belangrijk dat je iedereen zoveel als mogelijk, meeneemt in de verandering. Communicatie is daarbij van het grootste belang. En wanneer er mensen moeten vertrekken, is aandacht voor de collega's die achterblijven van fundamenteel belang. Want hun angst en

treurnis bepaalt wel de stemming in de organisatie. Ik ben destijds erg trots geweest op het eindresultaat – al besef ik terdege dat ik het niet alleen heb gedaan. Maar we wisten in anderhalf jaar tijd een miljoenenverlies om te buigen in een kleine plus. De organisatie had weer toekomst.'

Kameleon

Mensen meenemen in een verandering, dat klinkt abstract. Maar Blokzijl heeft wel wat concrete voorbeelden voorhanden. 'Je kunt mensen vragen hoe ze een verandering voor zich zien, wat die verandering voor hen betekent en op welke wijze ze een bijdrage kunnen leveren. Want het is belangrijk ruimte te claimen om binnen de gestelde kaders aan co-creatie te doen. Zo kun je werken aan meer betrokkenheid en voldoening bij medewerkers, waardoor de kans van slagen van de verandering groter is.

'Maar', waarschuwt Blokzijl, 'er is geen eenduidige aanpak. Een standaardplan, dat je steeds weer kunt uitrollen. Het begint altijd met je goed in te leven in de reden voor de verandering. Je hebt als verandermanager vaak niet veel tijd, je bent immers maar even in die organisatie. Je moet een soort kameleon zijn, die zich op een natuurlijke manier aanpast aan elke situatie, maar daarbij niet de eigen wijsheid verliest. Een belangrijke voorwaarde is dat je altijd authentiek en eerlijk blijft, geen dubbele agenda hebt en vooral geen kunstje opvoert. Respect voor de medewerkers in de organisatie vind ik een absolute voorwaarde; immers de kennis in de organisatie zit bij diezelfde medewerkers. De aanpak in mijn opdrachten verschilt dus. De ene keer werk ik samen met de managers in de organisatie. Maar het kan ook voorkomen, dat de focus meer op de uitvoerende medewerkers ligt.'

> 'Mensen weten dat ik kom om te veranderen. Dat wekt soms huiver.'

Omdat ze dagelijks bezig is met verandermanagement, vind Blokzijl het belangrijk dat ze op de hoogte blijft van actuele trends en ontwikkelingen. Daarom toog ze in 2009 weer naar AOG School of Management, voor een Summercourse Verandermanagement. 'Ik was er sowieso al grootafnemer. Eerst mijn bedrijfskundige studies – ook al met een afstudeertraject veranderkunde. En daarna dus Verandermanagement. Ik wilde bij zijn met de laatste ontwikkelingen, me laten inspireren. In die summercourse kon ik mezelf lekker onderdompelen in alle kennis. Leuk was dat ik in de groep zat met mensen met wie ik normaal ook werk: projectmanagers, directeuren en bestuurders. Die kruisbestuiving leverde inspirerende discussies op, die perfect aangevuld werden door de praktijkdocenten en gepromoveerde academici. Studeren geeft me ongelooflijk veel energie, zeker als je de kans hebt om het naast je werk te doen. Over één ding waren we het dan ook wel eens: wat je alleen uit boeken leert is onvoldoende. Doordat je het direct aan de praktijk kun relateren krijgt je studie meer betekenis. Wat ik erg interessant vond, was de passage over biopsychologie. In deze wetenschap staat je psychologische functioneren centraal in relatie tot heel oorspronkelijke biologische processen. Bij AOG zeggen ze trouwens vaak dat je na zo'n opleiding met meer vragen vertrekt dan dat je gekomen bent. En dat klopt ook wel, je hoort zoveel verschillende visies. Dan weer bezien vanuit theorie, de volgende keer vanuit de praktijk. Heerlijk, die verwarring. Je wordt zo gedwongen om verder te denken over verandermanagement, leiderschap en je eigen visie en concepten op het vak.'

Open-deurstrategie

Al die verschillende visies kan Blokzijl goed gebruiken, omdat ze zelf ook voortdurend van rol wisselt. 'Maar dat is ook precies waarom ik het al zo lang volhoud in dit vak. Kijk, mensen weten dat ik kom om te veranderen. En dat wekt soms huiver. Maar ik ben géén keiharde bedrijfskundige. Ik ben in mijn opdrachten als verandermanager vaak de link tussen diegene die de strategie of verandering bedacht heeft en diegene die het in de praktijk raakt. En daarom hanteer ik altijd de open-deurstrategie en ben altijd paraat voor een praatje op de trap of bij het koffiezetapparaat. Eén van de mensen die wat angstig was voor de gevolgen van mijn aanwezigheid als interimmanager zei tegen haar leidinggevende na een praatje op de trap: 'Goh, ze is eigenlijk best wel aardig.' En dat vond ik stiekem toch leuk om te horen!'

TEKST > **TOM RUSTEBIEL**

Agenda

AOG school of management

STARTDATA

Woensdag 14 maart
Verandermanagement

Maandag 25 maart
Kopstudie MBA

Dinsdag 2 april
Management van Organisaties

Donderdag 4 april
Summer Academy

Donderdag 18 april
Strategisch Programmamanagement

Woensdag 24 april
Talent en Organisatieontwikkeling

Donderdag 25 april
HR Strateeg

Maandag 29 april
Master of Science (MSc/drs.)

Dinsdag 7 mei
Bestuurlijk Leiderschap

Woensdag 8 mei
Public Strategy Course

Donderdag 16 mei
Young Leadership

Donderdag 30 mei
Summercourse Verandermanagement

Woensdag 5 juni
Strategisch Leiderschap

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP:
> www.www.aog.nl

Academie-portretten

Aanwinsten

Sinds de stichting in 1614 heeft de Groningse universiteit de traditie dat het portret van hoogleraren wordt aangeboden aan de alma mater.

D. Coster †
Natuurkunde en meteorologie (1924-1950)
door Marcel Duran

J.J.A. Mooij
Algemene literatuurwetenschap (1970-1991)
door Piet van den Boog

Inlichtingen over schenking van portretten: emeritus hoogleraar Geert Boering, gtboering@hetnet.nl, of directeur Universiteitsmuseum Rolf ter Sluis, r.ter.sluis@rug.nl. Meer afbeeldingen op www.rug.nl/museum.

Oraties

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur. Meer informatie: Monique Peperkamp, tel. (050) 363 5290, m.a.s.peperkamp@rug.nl of raadpleeg de de rubriek 'Nieuws en agenda' op www.rug.nl. Wijzigingen en omissies voorbehouden.

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

15 januari 2013
prof.dr. M.F. (Michiel) Reneman
Revalidatiegeneeskunde

5 februari 2013
prof.dr. R.P. (Rob) Coppes
Radiotherapie

12 februari 2013
prof.dr. E.M.D. (Ed) Schuuring
Moleculaire oncologische pathologie

5 maart 2013
prof.dr. N.M. (Nomdo) Jansonius
Oogheelkunde

12 maart 2013
prof.dr. D.J. (Dirk-Jan) Reijngoud
Laboratoriumgeneeskunde

19 maart 2013
prof.dr. R.V. (Hans) Hogerzeil
Global health

26 maart 2013
prof.dr. O.C.M. (Ody) Sibon
Celbiologie

16 april 2013
prof.dr. R.J.M. (Rob) Groen
Neurochirurgie

RECHTSGELEERDHEID

22 januari 2013
prof.mr.dr. M.S. (Mijke) Houwerzijl
Europees en vergelijkend arbeidsrecht

2 april 2013
prof.mr.dr. H.E. (Hylda) Boschma
Ondernemingsrecht

GODGELEERDHEID EN GODSDIENSTWETENSCHAP

19 februari 2013
prof.dr. H. (Henk) van den Belt
Geformeerde godgeleerdheid

WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

26 februari 2013
prof.dr. P.J. (Per) Palsbøll
Mariene biologie

ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

9 april 2013
prof.dr. B.P. (Boudewijn) de Bruin
Financiële ethiek

7 mei 2013
prof.dr. J.E. (Jaap) Wieringa
Onderzoeksmethoden in de bedrijfskunde

WIJSBEGEERTE

23 april 2013
prof.dr. J.W. (Jan-Willem) Romeijn
Wetenschapsfilosofie

LETTEREN

14 mei 2013
prof.drs. J. (Jeroen) Smit
Journalistiek

21 mei 2013
prof.dr. J.S.A.M. (Hans) van Koningsbrugge
Geschiedenis en politiek van Rusland

Colofon

27e jaargang
4e nummer/december 2012
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Internet
www.rug.nl/broerstraat5

Volg de RUG op

Redactie
Fenneke Colstee–Wieringa
Gert Gritter
Yvonne Jordens-Streng
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay-out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 70.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnirelaties RUG
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl

rijksuniversiteit groningen / universiteitsmuseum

Gestrand!

Het skelet van Doortje de vinvis

Van 23 november 2012 – mei 2013

Jarenlang lag het skelet in een fietsenkelder te verstoffen, tot het als 'Doortje de vinvis' nationale bekendheid verwierf. Nu in ere hersteld!
Een tentoonstelling over: de geschiedenis van Doortje, onderzoek van het Arctisch Centrum naar de walvisvaart in de 17e en 18e eeuw bij Spitsbergen en – met een foto-expositie – de bevolking van Groenland.

Universiteitsmuseum
Oude Kijk in 't Jatstraat 7a
Groningen
www.rug.nl/museum

Openingstijden
di t/m zo van 13.00-17.00 uur
niet op feestdagen

www.rug.nl

Winter arrangement in het 3-sterren University Hotel

3-daags weekendarrangement

1 x ontvangst met koffie/thee en lekkernij
2 x overnachting
2 x ontbijt

€ 74,50 p.p.

(op basis van een tweepersoonskamer, toeslag éénpersoonskamer € 15,00 per nacht)

Voor onder andere familieleden van studenten en alumni.
Voor meer informatie en reserveringen: www.rug.nl/hotel

University Hotel Groningen
Kleine Kromme Elleboog 7-b
9712 BS Groningen
050 - 311 34 24
www.rug.nl/hotel

university of groningen

Like onze facebookpagina en krijg € 5,- korting op een prachtige Delftsblauwe replica van het universiteitsgebouw!

www.rug.nl/shop | oude kijk in 't jatstraat 39

Met een rechtenbul op zak secretaris van de RUG worden en daarna procureur-generaal bij het Hof in Leeuwarden is logisch. Maar televisieomroepster, arts én automonteur?

HELEEN VAN MEURS (82)

STUDIE > rechten van 1949-1954
WAS > eerste omroepster voor de AVRO, actrice, regisseuse, automonteur en revalidatiearts
HUIS > 2 onder 1 kap in dorpskern Lemelerveld
FAMILIE > vijfendertig jaar samen met Els Korver (76); dochter Dominique (51) en zoon Vincent (48) uit vroeg huwelijk met acteur John Leddy; vier kleinkinderen

'Ik heb geen carrière gezocht en geen conventies gevolgd. Ik heb mijn hartstochten gevolgd en mijn nieuwsgierigheid. Door geld heb ik me al helemaal niet laten leiden. Je kunt van weinig heel goed leven en van veel niet beter.
Ik wilde naar het toneel. Mijn moeder – mijn vader was aan het eind van de oorlog overleden – wilde mij pas laten gaan als ik een vak had geleerd. Ik begon met Frans, studeerde af in rechten. Als praeses van de lustrumcommissie van Magna Pete kwam ik in contact met de AVRO, die ons cabaret wilde uitzenden. Tijdens een interview vroegen ze mij als hun eerste televisieomroepster. In 1954 ging ik naar de Royal Academy of Dramatic Art in Londen. Opsommen wat ik daarna allemaal gespeeld en geregisseerd heb heeft geen zin. Dat kan iedereen toch opzoeken? Schrijf liever op wat me gemotiveerd heeft. Mijn drijfveer is altijd geweest: bekommernis wegnemen en mensen aanmoedigen nieuwe stappen te zetten.
In 1971 deed ik voor Globe de regie van een stuk over Vietnam. Ik wilde de acteurs in hun eigen kleren laten spelen, zonder schmink, maar dat vonden de meesten eng. Ze vroegen alsmaar om baarden en snorren. Ik dacht: Ik moet hier weg, ik verdraag het niet meer om niet achter de dingen te staan die ik doe. Ik ben overgestapt naar het politiek theater. Politiek theater ging over in vrouwentheater, homotheater. Toen we in 1985 met vier vriendinnen in een fourwheeldrive naar een vrouwenconferentie in Nairobi wilden, heb ik een tweejarige opleiding LTS automonteur gedaan, ook al bliezen we de reis uiteindelijk af. Ik heb ook bij de Knalpot gewerkt, een vrouwengarage.
In 1990 begon ik met medicijnen in Amsterdam. Ik heb als revalidatiearts gewerkt tot mijn 79ste. In het AMC, in Maleisië, op Sumatra, in de Vogellanden in Zwolle. Nu ben ik mantelzorger voor mijn vriendin en vrijwilligster bij het ouderenvervoer. Het gaat me goed, er is nog heel veel van mij over.'

HARRY ADDENS (85)

STUDIE > rechten van 1950 – 1956
WAS > secretaris van de RUG van 1959 tot 1974, daarna procureur-generaal bij het Hof in Leeuwarden
HUIS > 2 onder 1 kap stadsvilla in Leeuwarden
FAMILIE > echtgenote Thally Schattenkerk (85); dochter Geerke (49), zoon Nanno (47); drie kleinkinderen

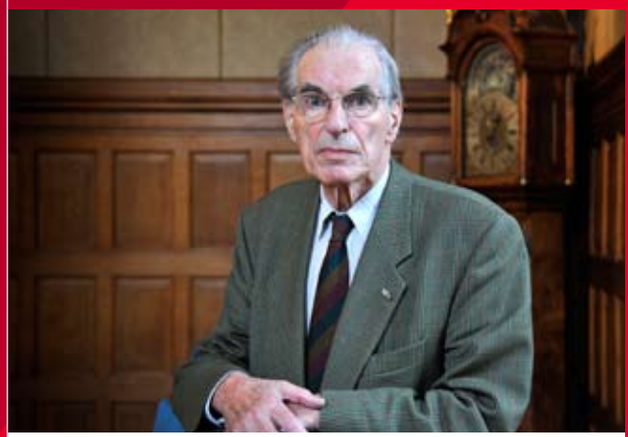

'Mijn vader leidde een akkerbouwbedrijf in Bellingwolde, ik was enig kind. De boerderij had mijn attractie niet. Ik wilde studeren. Na de studie ben ik een blauwe maandag bij de provincie Groningen in dienst geweest. Toen solliciteerde ik bij het Bureau Curatoren van de RUG. Er waren aardig wat sollicitanten, het was in de tijd van mannen die terugkeerden uit Indië en ook een baan wilden.
Toen mijn chef hoogleraar werd mocht ik hem opvolgen als secretaris van de curatoren. Ik had verstand van administratie, en kon organiseren, niets bijzonders. Maar ik denk niet dat ik benoemd was als ik geen academische graad had gehaald.
De curatoren waren bestuurders die op zaterdag vergaderden over de wensen van de hoogleraren. Als secretaris had ik een belangrijke positie. Iedereen wou meer geld hebben, voor onderzoek of wetenschappelijke reizen. Ze kwamen bij mij en ik zei dan: "U hoeft er niet op te rekenen," of: "Ik zal het eens bekijken". Ik was betrokken bij de aankoop van het Zerniketerrein. Het Kernfysisch Versneller Instituut werd helemaal achteraan geplaatst, waar Groningen eindigt. Men was bang dat de atomen de mensen anders om de oren vlogen. Als secretaris van de curatoren – later heette mijn baan secretaris van de universiteit – zat ik in het torentje van het Academiegebouw, nog steeds ken ik er alle gangen. Ik kan nog zo een rondje maken. Het keerpunt was de democratisering eind jaren zestig. Studenten bemoeiden zich met van alles en nog wat, ook met mijn werk. Toen er een nieuwe bestuursvorm was ingevoerd, was ik hoofd van het ambtelijk apparaat, maar mijn functie was uitgekleed. Ik had er wel genoeg van, had het ook vijftien jaar gedaan. Ik ben procureur-generaal bij het Hof in Leeuwarden geworden. Ik vind: Waar je werkt moet je wonen, dus we zijn naar Leeuwarden verhuisd. We wonen er nog steeds met genoegen. Het enige jammere is dat ik niet even naar Vindicat kan lopen, waar ik erelid ben.'

TEKST >
ELLIS ELLENBROEK
FOTO LINKS >
PAUL REMMELTS
FOTO RECHTS >
ELMER SPAARGAREN